ПРОМІНЬ

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

PROMIN

Рік XXVII. ч.10 ЖОВТЕНЬ — 1987 — OCTOBER Vol. XXVII No. 10

ПРОМІНЬ

Рік XXVII ЖОВТЕНЬ 1987 Ч.10

видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

раз у місяць з винятком липня

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

Передплати і всю кореспонденцію слати на адресу:

PROMIN

P.O.Box 3551, Sta. B.,

Winnipeg, Man. Canada

R2W 3R4

Річна передплата в Канаді та до інших країн $15.00

Одна число 1.50

PROMIN

No. 10 OCTOBER 1987 VOL. XXVII

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Correspondence and subscriptions should be addressed to:

PROMIN

P.O. Box 3551, Sta. B.,

Winnipeg, Man., Canada

R2W 3R4

Subscription in Canada and other countries $15.00

Single copy 1.50

Редакція застерігає собі право скорочувати дописи і виправляти мову. Хочемо дати місце в журналі всім тим, що дописують і тому всякі дописи мусять бути чітко написані і без обширнех описів.

ЗМІСТ

— На марґінесі громадських буднів 1
М. Думка — Книги — морська глибина 2
І. Франко — Сонет 2
В. Грабовецький — "Ізборник" Святослава 3
Т. Горохович — Василь Стефаник 4
В. Стефаник — Дорога 5
Р. Зелінська — Свята і рівноапостольна Княгиня Ольга 7
К. Шонк — Русич — Український Одяг 9
"Смолоскип" — Появилася "Мартирологія Української Православної Церкви 13
— Ще так недавно 14
— Чи знаєш що 14
Address by the Right Honourable Joe Clark, Secr. of State 15
P. Kondra — Do you know your parents? 16
R. Kipling — Jf. 17
Helen Raycheba — The Deschenes Commission ... 18
Нашим дітям 20
The Canada — U.S. Free-Trade Agreement 21
Ю. Бундзяк — День слави 22
Громадська і родина хроніка 22
Квіти незабутнім 31
Довкола дому 32
Пресовий фонд 33

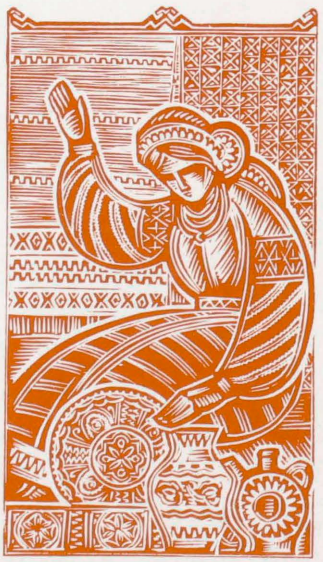

НА ОБКЛАДИНЦІ:
О. Кульчицька — Краса України

Second Class Mail Registration Number 1925
International Standard Serial Number ISSN 038021-40

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada

НА МАРҐІНЕСІ НАШИХ ГРОМАДСЬКИХ БУДНІВ

Це пора, коли наближається час річних зборів по наших відділах, а разом з ними перед управою виринає багато питань і справ, на які треба знайти відповіді. Пригадався минулий рік; було багато праці, були й нарікання серед членства на перевтому — "все ті самі та й ті самі". Хто прийме на цей рік головство відділу? Чи влаштуємо цього року Свято Членства? Надходить Провінційний З'їзд, за плечима базар для громади, засідання, наради в справах прийнять і храм нашої церкви... Пригадались також відбуті церковні імпрези в минулому році, що їх громада оцінила, склали подяку за фонди і побажали дальших успіхів та витривалости. Особливо оцю нашу "витривалість" таки треба подивляти.

Скажім, що минулий рік вже за нами, що він вже належить до історії, і що з цим сезоном йдемо назустріч новій праці і новим обов'язкам. Не будемо жалітись і скаржитись на перевантаження роботою, коли будемо шанувати наші сили на більш корисну і виховну працю, бо правдою те, що ми дуже часто розгублюємо наші сили в дрібних і нецікавих обов'язках. У звідомленнях з річної діяльности відділів читаємо: "жінки поправили сходи до залі бо поломи лись", жінки помалювали залю і направили крісла для дітей в садочку, жінки добували частину кухні, жінки поправили двері, почистили церковне подвіря і багато подібного. А перед нами оце дві найбільших праць, для яких ми повинні посвятити всі наші сили: Це наша участь у святкуваннях 1000-ліття хрещення України і будова нашого майбутнього — наша молодь а її організація. Третя і дуже важлива справа це наша власна організація — Союз Українок Канади і її завдання, про що пригадаємо в іншому місці і в інший час.

Ще при кінці 1985 року Централя Союзу Українок проголосила конкурс для старшої і шкільної молоді на актуальні теми, пов'язані святкуванням 1000-ліття. Теми були дуже приступні, одначе батьки не потрудились заохотити більше дітей взяти участь у конкурсі, а ті що брали хоч було добре, гарно, але було мало.

Скільки ми, як організація поцікавились рідними школами на місцях, допомогли учителям, батькам у їхній роботі з дітьми. Можливо, що десь таке й є, одначе це не досить. Воно повинно бути широким і голосним як проєкт організації.

Піднесім рідномовну науку серед шкільної молоді на місцях, піднесім рідномовну науку серед дорослих, піднесім ідеал україномовної родини. Це буде найбільш достойний проєкт ювілейного святкування, який ми колибудь досі мали. Це трудне завдання, яке вимагає плянової праці, посвяти і витривалости. Це завдання не тільки для нашої організації, але завдання для нашої Церкви, для всього нашого народу.

Східня Канада широко розгорнула проєкти україномовного навчання почерез Фестивалі Живого Слова, що стають все більше успішними, треба лише взятись пляново до такої праці. В останньому фестивалі живого слова, що відбувся в Торонті в м. травні ц.р. взяло участи 500 осіб включно з учителями і батьками. Дуже гарно відбувся в цьому році у Вінніпезі Фестиваль Живого Слова, Пісні. Треба продовжувати.

Тепер ми проходимо подію святкувань 1000-ліття Хрещення України разом з нашою Церквою. Проводиться інтенсивна допомогова праця членства Союзу при громадах нашої Церкви. Переживаємо великі дні піднесення, які в'яжуть нас з нашим народом, з історичними подіями нашої Церкви і українського народу — проходимо події десяти століть змагань за право жити, діяти і творити свої вічні вартости.

Переживаємо і переходимо також етапи відродження нашої Української Православної Церкви в Канаді, як нероздільної частини нас самих, яку ми своїми власними руками піднесли і своєю любов'ю та посвятою для неї здивували світ.

Оце й є ті з найбільших справ у нашому громадському житті тепер. У цій праці ми, як організація є лише допоміжною силою для громад церковних і для Церкви як такої, включно з нашими проєктами з народної творчости на 1000-ліття. Видано також підручну допомогову лектуру для релігійного навчання молоді і старших. Можна б сюди включити і нашу допомогу у господарській ділянці, у приготуванні різних прийнять та своєю численною участю в ювілейних святкуваннях.

Треба мати на увазі, що це виняткові роки і виняткові події, які вимагають від нас виняткової посвяти й уваги. Всі ці дні, тижні, місяці, роки вимагають від нас витривалости і то великої. Саме в цей час ми почуваємо себе при активній діяльности. На наших надходячих річних зборах по відділах ми почуємо звітування з багатої пророблені праці, яка додасть нам сил продовжувати її.

КНИГИ — МОРСЬКА ГЛИБИНА

У Івана Франка є такий вірш:

Книги — морська глибина
Хто в них пірне аж до дна,
Той хоч і труду мав досить,
Дивні перли виносить.

Цю думку взяв він із "Початкового літопису", в якому сказано: "Книгам бо єсть неищетная глубина".

Руський народ споконвіку з найбільшою пошаною ста вився до книги як до джерела знання. Бібліотеки з'явилися у нас ще на початку XI ст., в добу Київської держави.

Із запровадженням християнства на Русі (988 р.), книги були необхідні, передусім, священикам. Поширення християнства сприяло появі шкіл (1030 р. Ярослав Мудрий заснував в Новгороді школу для 300 боярських дітей).

У 1037 році Ярослав Мудрий заснував при Софіївському соборі першу бібліотеку. В "Повісті временних літ" читаємо: "Ярослав любив церковні установи, дуже любив священиків, особливо монахів, старанно читав книги уночі і вдень. І зібрав він багато писарів, казав перекладати з грецького на слов'янське письмо, і списали вони багато книг... Ярослав же, як ми сказали, любив книги, він наказав багато їх написати і зложив їх в церкві святої Софії, яку сам і збудував".

Бібліотека при Софійському соборі була найповнішим для тих часів зібранням книг, які представляли письменну культуру Київської Русі. Вона була не тільки центральним сховищем книг церковної організації в особі митрополита, але й держави, а собор — місцем, де, очевидно, зберігалися всі державні документи.

Іван Франко

СОНЕТ

Благословенна ти поміж жонами
Одрадно душ і сонце благовісне,
Почата в захваті, окроплена сльозами,
О, раю мій, моя ти муко, Пісне!

Царице, ти найнижчого з-між люду
Підносиш до вершин свойого трону
І до глибини терпіння, сліз і бруду
Видеш і тих, що двигають корону.

Той подих всі серця людські рівняє
Твій поцілуй всі душі благородить
І сльоза на алмаз переміняє.

І дотик твій із терня рожі родить,
І по серцях мов чар солодкий ходить,
І будить, молодить і оп'яняє.

Книжковий фонд цієї бібліотеки містив книги грецькі, слов'янські болгарського походження і вперше перекладені з грецької мови на старо-руську. Близько 500 з них — переважно церковного змісту. Не бракувало, звичайно, оригінальних творів давньоруської літератури. При бібліотеці були перекладачі і переписувачі книжок.

Подібні бібліотеки почали організовуватися при кафедральних архієрейських соборах і монастирях в інших містах. Так, ще за Ярослава Мудрого засновано Києво-Печерський монастир або Печерську Лавру, яка відіграла величезну роль у поширенні освіти в Київській Русі. Тут створювалися не тільки літописи, але й книги, і, природно, з'явилася бібліотека. Приблизно 70 монастирів, що існували на Русі до нападу татар, мали свої бібліотеки, які поповнювалися не тільки власними книгами, але й книжко вими дарами від князів і знатних людей. Але з поширенням культури ще в Київській державі духовенство намагається не допустити до читачів "отречених", тобто апокрифічних книг, які не дотримувалися церковної "науки". Появляються списки заборонених книг — індекси. Перший такий список маємо в "Изборнику" Святослава (1073 р.).

Центром розвитку письменності на півночі Київської Русі став Новгород Великий. Розташований далеко від татарських шляхів, зберіг більше половини усіх староруських книг XI ст. Єпископський дім при Софійському соборі в Новгороді перетворився в центр, де велися літописи і переписувалися книги. Тут ще за Ярослава Мудрого, а може навіть з кінця X ст., створилася друга найдавніша наша бібліотека, яка пізніше, незважаючи на війни, пожари та інші нещастя, стала однією з найбільших староруських книгосховищ. Тут збереглися найдавніші старо-руські літописи місцевого і південного походження.

Великими культурними осередками Київської Русі були Чернігів і Полоцьк, де вже в XI ст. організовано бібліотеки, а також Смоленськ, звідки вийшов учений монах Климент Смолятич, відомий філософ і книжник, великий знавець грецької мови, київський митрополит з 1147 р. У XII ст. появляються бібліотеки також і у Владимиро-Суздальській землі — у Владимирі на Клязьмі в Суздалі, Ростові, Ярославі і т.д. Велику бібліотеку мав князь Андрій Боголюбський в своєму палаці в Боголюбові, князь Ярослав Осмомисл — у Галичі.

Збереглася далеко не вся скарбниця старо-руської письменності. Особливо багато книг загинуло під час татаро-монгольської навали. І тільки на півночі, де ворогам важче було дістатися, книг залишилося більше.

Загальна кількість книг, написаних на Русі від прийняття християнства до XV ст., становила близько 20 тисяч, не враховуючи іноземних, осо-

☞

"ІЗБОРНИК" СВЯТОСЛАВА

1073 РОКУ

Могутня європейська держава IX—XII століття Київська Русь мала високо розвинуту культуру. Із прийняттям і поширенням християнства в Київській Русі почали появлятися перші книги. Вони в більшості були присвячені церковним обрядам. Але з їх появою починається історія писемності на Русі. Перші книги засвідчували про особливий рівень культури могутньої Київської держави.

До найдавніших безцінних пам'яток писемності Київської Русі належить небагато книг. Крім найдавнішої книги — "Остромирове євангеліє", яке було переписане в Києві (1056—1057 рр.). на особливу увагу заслуговують широковідомі в літературі так звані "Ізборники" 1073 і 1076 рр. — два збірники статей переписані для київського князя Святослава Ярославовича. В науці вони поширені під назвою "Ізборники" Святослава 1073 і 1076 рр. Ізборники були одним із найбільш поширених видів середньовічної писемності як у Візантії, Болгарії, так і Русі. Ізборник 1073 р., як доведено в історії давньої руської літератури, є правдоподібно копією з болгарського оригіналу, що являє собою переклад з грецької, зроблений для болгарського царя Симеона (кінець IX — початок X ст.), ім'я Симеона в післямові збірника просто замінено на Святослава.

Збірник Святослава 1073 р. є свого роду енциклопедією. Це видно із самого заголовка, в якому сказано, що "збірник складений з творів багатьох отців церкви, тлумачення незрозумілих слів в євангелії і в апостолі і в інших книгах, складений коротко для пам'яті і для готової відповіді".

В "Ізборник" Святослава 1073 року ввійшли перекладні твори, які пояснюють церковні та етичні догми християнської віри, а також приведені цікаві матеріяли з питань граматики, риторики, поетики і інше подібне. Важливо підкреслити, що в цьому збірнику знаходяться публіцистичні твори, в більшості випадків руських письменників. В них детально роз'яснюється норми поведінки людей в різних побутових обставинах з погляду вимог світських феодалів та православного духовенства. В книзі окреме місце відведено тому, що знання, читання книг приносять велику користь. Зрозуміло, що складач книги представник ідеології панівного класу, і тому тут пропагується ідея класового примирення між феодальною верхівкою і простим поневоленим народом.

В загальному, коли уважно познайомитися з текстом збірника, кидається у вічі, що на рівні із церковно-догматичними статтями в книзі є перелік книжок "истинныхъ и ложныхъ" — тобто канонічних і апокрифічних, уривок з популярного "поученія" Іоанна Златоуста "о злыхъ женах", стаття Епіфанія Кіпрського про чудодійну силу дорогоцінного каміння. Деякі філософські питання порушені в збірнику такі, як про істотне і випадкове, далі іде мова про вид і рід. З цікавістю читаються ці місця книги, де подаються довідки історичного характеру, даються календарні відомості. У цікавій статті Г. Хуровського йде мова про твори і фігури з питань стилістики. Так, наприклад у вище вказаній статті Г. Хуровського до образьх" — перелічені такі групи і фігури як: алегорія, метафора, зловживання, прийняття, зміна порядку слів, поворот, протиріччя, сполучення, ономатопея, порівняння, антономасія (заміна одного імені другим), метонімія, найменування від протилежностей, перефраз, еліпсис, плеоназм, гіпербола, парабола, приклад, повчення, персоніфікація, уподібнення, іронія, попередження.

В цілому "Ізборник" 1073 р. насичений найрізноманітнішими питаннями не лише церковного, але й світського характеру. Особливо важливі, як на той час, дані з граматики, поетики, риторики мали великий вплив на дальший розвиток повчальної літератури в Росії, на Україні і в Білорусії.

В більшості поля рукопису заповнені малюнками, які відображають знаки зодіяку, але виконавці цих малюнків відображають стрільця у вигляді руського воїна одягнутого в довгу сорочку з підібраними полами. По обличчю видно простого русина. Але крім чоловічої постаті, автор відтворює другий знак зодіяку — гарну дівчину з гарним волоссям в кокошнику — головному уборі. Художні традиції мініатюр на рукописі "Ізборника" 1073 р. находили своє продовження в мініатюрах XII—XIII ст.

Рукопис "Ізборника" Святослава 1073 р. зберігається в Державному історичному музеї в Москві і є неоцінимою реліквією, найвизначнішою пам'яткою найдавнішої писемності на Русі.

В. Грабовецький

бливо грецьких латинських. З XIXVII ст. до нас дійшло 75 тисяч рукописних книг; рукописів XI—XIV ст. в наших і зарубіжних бібліотеках зберігається понад сімсот.

Микита Думка

ВАСИЛЬ СТЕФАНИК

(14. 5. 1871 — 7. 12. 1936)

ЖИТТЄПИС. Народився в родині багатих селян на Покутті в селі Русові. Сільську дальшу школу закінчив у Русові. Батько проти волі матері віддав сина на дальшу науку до Снятина. Хлопчик болісно пережив розлуку з матір'ю і селом, тим більше, що вчителі „паничі" не мали педагогічного такту до дитини села. Мабуть з того виросла глибока нехіть у Василя Стефаника до міста. Вона тривала ціле його життя. Дальшу освіту здобував у гімназії в місті Коломиї. Тут заприязнився з Лесем Мартовичем (письменником!) і Левом Бачинським, найлюбішим приятелем. Тут у школі створилося таємне товариство, завдання якого було помагати народові. Члени його щонеділі виголошували в селах молодечі палкі промови. В. Стефаник до 1914 року уважав себе письменником для селян. Щойно по Першій світовій війні у нарисі „Серце" посмів назвати себе „малим наслідником" Франка. Під впливом подій під час війни, написав новелі „Сини" і „Марія".

В гімназії почав писати поезії, але як син селянина, яким погорджували вчителі та учні, Стефаник соромився показувати свої спроби. Щойно після зустрічі з родиною: Софією Окуневською-Морачевською (українка) і її чоловіком Вацлавом Морачевським (поляк), що була найважливішою подією Стефаникової молодости, Стефаник повірив у свій талант. Ці люди увели його у літературу. „Вацлав Морачевський — моя дорога у світ" — казав письменник. Софія була першою лікаркою в Австрії, здобула освіту медичну у Швайцарії.

В. Стефаник студіював також медицину у Кракові. Батько був багатий, мав 180 морґів поля, торгував худобою), але син не пильнував науки, займався політикою, був арештований. Через це були конфлікти, бо батькові не містилося в голові, що його найстарший син не був гідним представником роду і русівського війта. І так В. Стефаник лікарем не став, покинув медицину, його тягнула до себе література. Він хоче служити нею селянству, його відношення до селян набирає майже месіяністичного характеру, любить він село з великою екзальтацією. Конфлікт з батьком був ще й через те, що мати мала в господарстві непосильні для неї обов'язки. А матір свою Стефаник безмежно любив. Її смерть (1900) була найстрашнішим ударом для нього за все його життя. Другим ударом була також і смерть сестри Марії. Втрата матері й сестри вплинула на те, що письменник перестав писати, був психічно зовсім розбитий. Виїхали з Галичини також і Морачевські.

Одружений Стефаник був із сестрою М. Павлика — донькою о. Кирила Гаморака, великого приятеля свого — Ольгою, яка була найінтемнішою його повірницею, а пізніше дружиною. Від 1903 до 1914 року живе з родиною у домі о. Гаморака, бере активну участь у політичному житті, був делеґатом Галичини у відкриті пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві. Там заприязнився з М. Коцюбинським, Л. Українкою, М. Міховським та ін. Стає також членом парляменту у Відні. В 1914 році вмирає дружина, залишаючи йому трьох синів. Ними опікується сестра дружини. Письменник по війні кидається у вир громадської праці — є делеґатом на святі Соборности 1919 року, стає членом Української Національної Ради у Львові, працює в „Просвіті", „Сільському Господарі" та в інших товариствах. „Треба боротися" — казав.

У цьому часі виростає друга частина його творчости. Він оспівує героїчну боротьбу українського народу за свою державність. Письменник втримує живий контакт з культурними колами Наддніпрянщини. У Києві видають його твори, і за них він дістає великі гонорари. Його запрошують переїхати до Києва, хочуть оформити його академіком, признати йому досмертну пенсію, але Стефаник відмовляється від цих пропозицій. А починаючи з 1930 року зв'язки з большевицькими володарями припиняються.

У 1926 році у Львові були урочисті святкування Стефаникового 25-літнього ювілею появи першої збірки новель „Дорога". У цьому році він тяжко занедужав. Жив у близьких взаєминах із Митрополитом Андрієм Шептицьким. Митрополит опікувався ним. У 1936 році Стефаник просив прислати йому священика, хотів висповідатися. Сповідав його брат Митрополита — о. Климент Шептицький.

Останні тижні перед смертю любив пересиджувати у стодолі в колі своїх найближчих: брата Луки, своїх синів, племінниці Марії, о. М. Дольного та інших. У присутності отця і свого лікаря 7 грудня 1936 року відійшов. Похований у Русові.

ТВОРЧІСТЬ. Іван Франко назвав Стефаника найбільшим талантом серед молодих прозаїків 20 віку, найбільшим мистцем слова. Марко Черемшина називав його „поетом мужицької розпуки". Трагізм селянства „знайшов у творах Стефаника свій величній вислів", — казав він. Стефаник захоплював сучасників своєю тонкою спостережливістю, прекрасним знанням життя села, народної мови, сповненим болю і туги ліризмом, вислову, соціяльною та психічною наповненістю образів, актуальністю тем. В. Стефаник написав збірки новель: „СИНЯ КНИЖЕЧКА" (1899), „КАМІННИЙ ХРЕСТ" (1900), „ДОРОГА" (1900), „КЛЕНОВІ ЛИСТКИ" (1904), „МОЄ СЛОВО" (1905), „ЗЕМЛЯ" (1926).

Стефаникові новелі наскрізь ориґинальні, своєрідні. Він відкриває трагедію селянства, вибираючи з цієї трагедії найдраматичніші моменти, психологічного напруження, причиною яких не є випадкові події, але все життя героя. У композиції своїх новель автор уникає одноманітности в розповіді там, де цього вимагає майстерність наближення до душі героя твору, до внутрішнього світу героя, до пізнання героєвих інтимних переживань, там він користується монологом чи діялогом (залежно від ситуації). Монолог і діялог стали улюбленим стильовим засобом Стефаника.

Новелі „Новина" і „Катруся" належать до найбільш вражаючих силою своєї художньої правди творів Стефаника. Він написав їх „коротко, сильно і страшно". Новелі повні драматизму, енерґії почуттів. Безкрає море горя передає автор у „Камінному хресті", у новелях „Діти", „Святий Вечір". В основу „Камінного хреста" лягла правдива подія. Образ Івана в ній — це втілення безмежної працьовитости, мук і терпіння, самовідданої любови до землі. Переживання Івана та старого Михайла, а особливо танець Дідуха з дружиною. Страшні ці веселощі. Канада видається Іванові могилою. Він ставить собі камінний хрест з вибитими на ньому іменами.

Збірка „Дорога" була цілою подією у літературі. У цій збірці ліризм автора досягає найяскравішого виразу як одна з мистецьких своєрідних рис письменника. Тут автор намагається проникнути у все нові глибини душевного світу селянина. „Кленові листки" відкрили ще одну рису таланту Стефаника — уміння розкривати психологію дитини. Хоча у цій новелі великий трагізм у змальованих сценах, але твір не є писемістичним. Сам автор застерігається від цього песимізму: „І все те страшне, що є в ньому, а що так болить мене, писав я горіючи і кров зі

сльозами мішалася. Але коли я найшов у ваших душах такі слова, що можуть гримати, як грім, і світити, як зорі, — то це оптимізм".

У новелях „Сини" і „Марія", написані після Першої світової війни, висловлені прагнення українського народу до своєї власної держави, до об'єднання. Тут приходить у мистецький світ Стефаника ще й високий ліризм на тлі національної проблематики, а з тим романтичне забарвлення розповіді і філософський підтекст.

ОЦІНКА ТВОРЧОСТИ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Юрій Морачевський:

Невже ж я можу, чоловік малий та й німий, говорити про той великий скарб нашої мови: про твори Василя Стефаника?

Нелегко знайти в літературі світу творчість, що сказала би так багато в таких простих та й нечисленних словах. Де так трудно було би щось додати чи доповісти, так неможливо щось, хоч би найменше, вичеркнути... В тому одному слові все сказане. У великій душі поета, чистий та й ніжній, відбилося все, що переживає людська душа. Його велика любов візьме всю красу, всі болі, всі блуди на себе, як тота вишня на свій цвіт. Тому, що він любить ту землю так, як сонце її любить, що світить на праведних й неправедних, тому не мине його вразливого серця ні одна радість, ні один біль, ні один сміх і плач.

... Хто має в душі таке величезне багатство тонів, тому не треба героїчних подій, ані великих катастроф, щоб створити величаві речі. ...Не загинув і старий Семен, і самітний Максим. В тих „воєнних" творах Стефаника поражає якийсь надлюдський патос — його люди стають як боги, слова їхні як пророцтво, як грім. Не вступиться зі своєї землі старий ґазда, безсмертний володар,

(докінчення на ст. 23)

В. Стефаник

ДОРОГА

— Я йду, йду, мамо.

— Не йди, не йде, сину...

Пішов, бо стелилася перед його очима ясна і далека.

Кожні ворота минав, усі білі вікна.

Любив свою дорогу, не сходив з неї ніколи.

Уднину вона була безконечна, як промінь сонця, а вночі над нею всі звізди ночували.

Земля цвіла і квітами своїми сміялася до нього. Він їх рвав і затикав у свій буйний волос.

Кожна квітка кидала йому одну перлу під ноги.

Очі його веселі, а чоло ясне, як керничка при пільній дорозі.

Аж людей спіткав.

Вбиті по коліна в землю, вони у безтямній многості падали і здоймалися.

Чорними долонями стручували піт з чола і великими руками ловилися землі.

Втома валила їх, вони душили за собою свої діти і ревіли з болю.

Здоймалися і падали.

А ніч клала їх у сон, як каменів, одного коло одного.

Страшними лицями обернені до неба, як морем голов проти моря звізд.

Земля стогнала під ударом їх серць, а вітер втік за гори.

Він читав ті лиця і велику пісню бою на них.

З їх губів злизав слова, з чолів вичитав мисли, а з серць виссав почування. А як сонце родилося в крові і цілувало поміж довгі вії їх очі, то в його серці породилася пісня.

Розспівалася в його душі, як буря, розколисалася, як мамине слово.

І став сильний і гордий. Вітер нагнув д нему всі квіти.

Ступав своєю дорогою дальше.

Вона, як полотно, під ним угиналася.

Минав усі ворота, білі вікна помикали.

І знов людей побачив.

Стояли лавою. Перед ними колосисте море золота, поза ними діти в холоді снопів.

Огонь їх пражив, залізо плакало в їх руках.

Полинялі пустарі небесні бездушно звисали над ними.

Всі в білих сорочках, як на Великдень.

Але снопи пропадали з-над дітей, і вогонь вжерався в їх білі голови.

Вони вгризалися знов у жовті лани.

Читав їх розпуку й їх безсилу.

По їх чолах копалися рови один коло одного. Губи їх засихали і біліли. Серця заходили жовчю.

І пісня його душі згіркла, як зігнила пшениця.

Очі його помутніли, а чоло його подобало на скаламучену керничку при дорозі.

Сила його і гордість впала на тверду дорогу.

Строївся.

Пішов своєю дорогою, як птах, що своїх крил на собі не чує.

На свіжій ріллі під веселою дугою стояла його любов. Земля радувалася її білими слідами.

Як безсильна дитина, протягнув до неї руки.

— Ходи!

— Не можу, бо ти отрута!

Захитався, а як прожер свій засуд, то поклав на чорну ріллю окрушки своєї пісні і поволікся дальше. Йшов, як тінь спорохнявілого дуба перед заходом сонця.

Дорога темна, як сліпому молоденькому каліці.

Одного дня спотикнувся на гріб своєї мами.

Заридав сухими очима і впав.

Зарив чоло у могилу і просив маму, аби його назвала так, як він був ще дитиною.

Одно маленьке слово аби сказала!

Довго просив.

Потім поклав голову на хрест і почув від нього мороз.

Здригнувся, поцілував могилу в маленьку яблінку і поплівся безіменний і самотній.

— Боже, ти подаруй мені решту моєї дороги, бо я не годен вже йти!

І скакав з могили на могилу, як осіннє перекотиполе.

Аж як перейшов сто гробів, то сотий перший його був.

Припав до нього, як давно до маминої пазухи.

В справі серпневого числа журнала

Редакція "Променя" одержала кільканадцять листів із зажаленням, що довго не одержували числа за м. серпень, хоч мають заплачено.

Дуже просимо вибачення у всіх тих, що так терпеливо чекали на журнал. Це не є винна редакції, а затримка через брак працівників у друкарні "Українського Голосу".

Н. Когуська,
редак.

СВЯТА І РІВНОАПОСТОЛЬНА КНЯГИНЯ ОЛЬГА

„По ділах ваших вас судитимуть", каже народня мудрість і вона має глибоке історичне виправдання. Майже кожний з наших князів мав ім'я дане народом і записане літописцями, ім'я, що відзеркалювало його діяльність, його заслуги перед народом, зглядно його хиби чи провини. Князь Олег дістав назву „Віщий", Святослав — „Зайвойовник", Володимир — „Великий", Ярослав — „Мудрий". Це князі, що вславились великими ділами, які нарід так і оцінив. Святополк, що вбив братів Бориса і Гліба і привів до Києва ворогів, дістав від народу назву „Окаянний". Це доказ, що суд народу — справедливий суд.

Існує переказ, що вона була донькою перевізника. Князь Ігор, полюючи зі своїм двором у лісах Псковщини, захотів переїхати на другий беріг річки. Перевізницею в тому човні була молода Ольга. Вона так сподобалась молодому князеві, що він взяв собі її за дружину. Найстаршу історичну згадку про княгиню Ольгу знаходимо в „Повісті временних літ": „в літо 6411, (903) Ігор привезе себе жену от Плескова і би мудра і смисленна". Великою пошаною втішалась молода княгиня на дворі свого мужа. Проживала вона в Вишгороді, недалеко Києва. Згідно з історичними даними, у посольстві до Греції, побіч посла князя Ігоря, був посол і його княгині.

Князь Ігор був володарем хоробрим. Він любив більше воєнні походи, ніж управління державою. Вісткою, що кидає деяке світло на відносини в Ігоревій Державі і на проникання до неї християнства, є договір з греками, після одного з походів. Як подає літопис, християнська частина Ігоревої дружини вірність дотримання умов договору в Соборній Церкві Св. Іллі в Києві. Друга ж, поганська частина, присягала поганському богові Перунові. Дальше літопис каже: „Руські християни у випадку нарушення присяги будуть покарані Богом-Вседержителем вічним осудженням, а погани не одержать помочі ані від Бога ані від Перуна". Текст того договору свідчить про велику релігійну толерантність в Руській державі. Можна сподіватись, що хрещення Ольги, а з нею і всієї України-Русі, відбулося б багато раніше, коли б історичні події пішли іншим шляхом.

Як уже було сказано, князь Ігор був постійно в походах. Державою управляли воєводи, що й спричинило бунт деревлянського племени, яке відмовилось платити данину Києву. Князь Ігор пішов походом на деревлян. Втихомиривши їх, наладнав податкові справи, а коли повертався до Києва, був деревлянами схоплений і жорстоко замучений. І тут на політичну арену виходить молода княгиня Ольга, як реґентка нелітнього сина Святослава, наступника князя Ігоря. (Можна додуматись, що були й інші претенденти на реґентство, але розум і державно-політичний хист молодої княгині переважали, і управління державою доручено їй). Літопис бо каже, що вона була мудріша за всіх. Володіла княгиня Ольга Руссю-Україною 20 років, з яких лише два роки були роками війни. Мирна політика княгині Ольги сприяла внутрішньому розвиткові держави і зростові її значіння в світі. Це також є доказом миролюбної вдачі княгині Ольги.

Згідно з літописом, вбивши князя Ігоря, деревляни сказали: „Це ми вбили руського князя. Візьмім його дружину Ольгу для нашого князя Мала, а з Святославом зробимо, що схочемо". З тією метою послали деревляни до Києва послів. І тут княгиня Ольга виступає в повній величі вірної дружини і мудрої володарки. Бунт деревлян міг потягнути за собою бунти інших племен і загрозити цілості держави. Тому не почуттям скривдженої дружини і матері осиротілого сина керується Ольга в розправі з деревлянами, а в

першу чергу добром дорученої їй держави. Вона рішуче відкинула деревлянський плян одружити її з князем Малом. Згідно з даними літопису, перших і других деревлянських послів-сватів в Києві знищено. Тоді княгиня Ольга вибралась зі своїм двором відвідати могилу свого мужа в Іскоростені. Як каже літопис, Ольга йшла зі своїм двором до місця, де був вбитий князь Ігор, і плакала. Сказавши насипати високу могилу, княгиня Ольга зарядила справити по князеві Ігорю тризну. Після того пішла походом на деревлян. Майже цілий рік війська княгині Ольги облягали Іскоростень і ніяк не могли його взяти. Взявши Іскоростень підступом, княгиня Ольга встановила для деревлян справедливі норми податків, проти яких вони вже більше не бунтувались.

Заспокоївши деревлян, княгиня Ольга відвідала Новгород, щоб у північних областях утвердити владу Києва. В більших містах повстановляла свої залоги, так звані повсти, установила справедливі норми данин. З зовнішніми сусідами вона утримувала мирні добросусідські взаємини, бо за час її реґенства літопис не подає ніяких зовнішніх воєнних походів. Дипльоматичні справи княгиня провадила сама.

В 954 р. княгиня Ольга вибралась в подорож до Греції. Грецьким імператором був тоді Константин Порфірородний і з його записок ми довідуємось, з яким великим почотом приїхала туди наша велика княгиня. Були з нею: 12 жінок княжого роду, 16 жінок її двору, 20 послів, 42 представники купецтва і священик отець Григорій. Прийняття княгині Ольги на цісарському дворі відбувалося за слідуючим порядком: Ольга ввійшла зі своїм почотом до палацу через сад, відпочивши в гостинній залі, була запрошена на зустріч з імператором і його двором. Після церемоній привітання з імператором і його двором, княгиня Ольга відвідала його дружину і була запрошена на обід.

Записки Константина Порфірородного не подають докладно, з якою метою приїхала княгиня Ольга до Греції, ані змісту переговорів з нею. Можна догадуватись, що переговори мали політично-торговельний характер, про що свідчить склад почоту княгині Ольги (20 послів і 42 представники купецтва).

Судячи по почестях, з якими княгиня Ольга була прийнята на дворі Константина Порфірородного, можемо вважати, що вона вже тоді була християнкою, що також потверджує присутність отця Григорія в її почоті.

З другого боку, літопис з тою подорожжю до Греції звязує її охрещення. Літопис оповідає про залицяння імператора Константина Порфірородного до княгині Ольги і як вона його перехитрила раз, відмовляючи руки тому, що вона ще поганка, а потім вибравши собі його за хрещеного батька, ставитись якраз це за перешкоду до одруження. Ці записки літопису мають дещо леґендарний характер, бо, як виходить з грецьких джерел, Константин Порфірородний в цей час був одружений і в церемонії прийняття княгині Ольги брала участь його дружина.

Від'їхала княгиня Ольга з Царгороду, дістався багаті дарунки.

Точна дата хрещення княгині Ольги нам не відома. Однак сам факт охрещення свідчить про її велику відвагу і силу характеру. Вона поступила так, як їй наказувало сумління, не побоявшись того, що нарід її ще поганський і до своїх божків прив'язаний. Християнський світогляд добра, милосердя і всепрощення більше промовляв до її серця, як поганський світогляд помсти і підбою.

За словами літопису, княгиня Ольга нераз говорила до свого сина Святослава: „Я сину, пізнала Бога і радію цим. І ти, як пізнаєш Його, будеш тішитися разом зі мною". Святослав відповідав їй: „Як я прийму нову віру, мої дружинники будуть сміятися з мене". „Як ти перейдеш на Христову віру, то й твоя дружина перейде" — відповідала княгиня Ольга.

Зробивши підсумки літописних згадок, перед нами стає постать мудрої володарки, вірної дружини і доброї матері, людини, що знала собі ціну і вміла заставити інших її шанувати. Залишившись в молодому віці вдовою, могла собі напевно знайти мужа, але вона рішила своє життя присвятити державі, синові і внукам. Її глибока душа переросла вузькі рамки поганського світогляду. Вона шукала Єдиного Бога, а знайшовши, прийняла Його. Тим своїм відважним кроком княгиня Ольга вказала шлях всьому українському народові. В християнській вірі виховала свого внука Володимира, який закінчив розпочате діло, охрестивши в 988 р. всю Русь-Україну.

Померла княгиня Ольга в липні 969 р. в Києві і, за словами літопису, за нею дуже плакав син, внуки і всі люди.

Княгиня Ольга була провісницею християнства в Україні і наша Церква визнала її за Рівноапостольну і Святу.

Раїса Зелінська

УКРАЇНСЬКИЙ ОДЯГ

Написав К. Шонк-Русич

Одяг має дуже давню історію: він поступово вдосконалювався, ускладнювався і ставав щодалі різноманітнішим. Всі типи одягу виникли, безперечно, від двох основних найпримітивніших прототипів: плечевого одягу накинутої на плечі шкури, і поясного одягу — шкури, пов'язаної навколо бедер. З того поволі поставала різноманітність форм: плащі, сорочки, каптани, піджаки тощо.

Житло й постіль, виконуючи функцію ізоляції людини від несприятливих явищ природи, могли захистити тіло лише на час відпочинку, сну й обмеженого кола зайнять.

У районі давнього вогнища східньослов'янської культури — в Середньому Подніпров'ї — утворилася Київська держава, що дуже швидко об'єднала під своєю владою всі східньослов'янські племена і вже в кінці X ст. перетворилася на одну з найсильніших в Європі держав. Використовуючи вигідне розташування своїх земель на одному з важливіших торговельних шляхів того часу — на шляху "з варягів у греки", — Київська держава вступила в широкі торговельні зв'язки з іншими європейськими країнами. Зростали великі міста: Київ, Чернігів, Галич, Новгород-Сіверський та інші центри. Розвиток ремесств та прикладного мистецтва набув високого рівня.

У X ст. Русь прийняла християнство, і разом із християнством давньоруська культура сприйняла деякі елементи візантійської культури. Родова знать — князі, бояри, дружинники (русичі) і церковні достойники — вносили "боярський" стиль до одягу, відмінний серед костюмів інших народів. Костюм (одяг) був пристосований до життя в суворих кліматичних умовах і складався із щільно облягаючого одягу, що прикривав усе тіло. Теплий верхній одяг: кожухи, підбиті хутром свити — обмежувався лише глибоким грудним розрізом до пояса, отже, надягався через голову. Одяг з дорогих золотих узорчастих тканин поширювався серед верхівки, відмежованого від народного одягу. Проте, основні частини повсякденних костюмів знаті та народних мас були однакові: сорочки, верхні свити, штани, чоботи, шапки. Різниця полягала переважно в якості матеріялів характері та кількості прикрас. Відрізнялися лише парадні костюми князів, княгинь, бояр та вищої знаті Київської Русі: вони були значно коротші від візантійських. Верхній одяг статей був однаковий. У князівському убранні чоловічий та жіночий костюми були ще більше схожими, бо, з одного боку, чоловічий одяг був довгим, з другого — жінки одягали плащі, подібні до чоловічих.

Для шиття одягу в давній Русі X-XIII ст. були лляні, конопляні тканини домашнього виробу, З льону і конопель виготовляли грубе, цупке, а також і досить тонке полотно. З цього полотна шили нижній одяг та підшивки до костюмів. Крім лляних тканин здавна займалися виготовленням домотканого сукна з вовни — сірячини для верхнього одягу.

У старовину в Русі-Україні одяг, як чоловічий, так і жіночий, здавна оздоблювали вишивками. Вишивали різними простими візерунками геометричного й рослинного орнаменту, насамперед, сорочки. Основним кольором вишивки був червоний на білому полотні. Це був улюблений колір тих часів. Крім вишивки, князівсько-боярське вбрання оздоблювали перлами, що їх здобували в північних річках Київської Русі.

У народі носили простіше хутро — з вовка, лисиці, ведмедя, зайця, білки і, найчастіше, з овчини; для одягу знаті використовували дороге хутро: з бобра, видри, соболя та куниці.

У давній Русі X-XIII ст. до костюмів додавали різноманітні прикраси, від чого одяг ставав вишуканим. Дуже поширеними серед знаті були нашийні обручі — гривни, що їх переважно носили чоловіки. Жінки носили браслети з крученого дроту, скляне намисто, трьохбусинні сережки. Сережки носили і чоловіки, але лише в одному вусі. Давньоруською жіночою прикрасою були наскронні кільця, що прикрілювалися по кілька штук до волосся. Намисто складалося з ланцюжків або низок медальйонів, до яких чіпляли різної форми підвіски. Діядеми різних типів, срібні й золоті, прикрашені коштовними камінцями, в тому — із окремих щитків, часто з підвісками, носили жінки вищої знаті. Художня обробка металу в Київській державі була на дуже високому рівні і надзвичайно різноманітною. Велике поширення мали рельєфне карбування, ґравірування, тиснення, литво, чернь, скань з тонкого крученого дроту, що утворював візерунки; відома також княжа емаль, що відзначалася яскравими

Жіночі костюми стародавньої Русі-України (X-XIII ст.): а) сорочка; б) паньова поверх сорочки; в) "занавіска" поверх сорочки; г) навершник поверх сорочки; д) парадна туніка і далматик княжни; е) мантія поверх далматика (одяг княгині).

фарбами.

Сорочки шили з домотканого полотна, рукави не широкі, часто значно довші від рук (довгі рукави тоді ще правили за рукавиці). Сорочка була без коміра з високим вирізом горловини й досить глибоким грудним розрізом, який застібався на ґудзики, дерев'яні чи кістяні. Сорочки були довгі, до колін, їх підперізували по талії поясом. Шовкові сорочки зустрічалися в парадних костюмах вищої верхівки. Чоловічі сорочки також оздоблювали вишивкою червоного кольору — комірець і пазуха. Пояси виготовляли зі шкіри з металевими пряжками. До чоловічих костюмів шили полотняні штани — порти. Заможніші верстви населення носили поверх портів ще верхні штани з сукна, а князі — з шовку. Штани підперізували очкуром, зробленим зі шкіри або шнурка, штанину заправляли в онучі або в чоботи. Верхнім одягом чоловіків була свита, з глибоким грудним розрізом, надягана через голову.

Шапки князів шилися з сукна.

Внутрішню частину підкладали хутром. Чоботи — червоного, пурпурового чи зеленого кольору,

високі, до самих колін; парадні були коротші. Типовим народним взуттям були плетені з лика личаки. В личаках робили петлі, куди простягали ремінці, чи шнурок, щоб підперізувати ногу аж до коліна. Зі шкіри виготовляли постоли, що їх носили і чоловіки, і жінки.

Волосся чоловіки носили довге, воно звисало на потилицю, підстригали його під макітру. Ко ротке волосся вважали ознакою рабства. Князь Святослав Ігоревич носив зачіску і чуб, звиса ючий набік.

В той час було модою мати бороду й вуса, на ознаку чоловічої зрілости. Форми борід були різні:подвійні, лопатовидні, клиновидні тощо. Вуса, — довгі, спущені. Дехто з перших князів Київської Русі, як згадуваний Святослав, голив бороду, але мав довгі вуса.

Християнське духівництво, що з'явилося в Київській Русі з кінця X ст., ходило в давно прийнятому церково-богослужбовому одягові, цілком запозиченому від Візантії. Ченці (монахи) носили довгу, до ступні, сорочку-хітон, з довгими рукавами, підперізану широким поясом, та плащ-мантію, що застибався в центрі, під шиєю. На голову надівали гостроверхий коколь-каптур, на ноги — личаки. Монахи-пустельники (схимники), крім звичайного чернечого одягу, носили поверх хітону епітрахиль, а на голові, поверх каптура — клобук із шликом, що звисав на плечі. Одяг був чорний. На епітрахилях та каптурах вишивали червоними нитками тонкі хрести.

Військовий костюм склався в Київській Русі давно, значно раніше, ніж у Західній Європі, — як натільний панцир, великого поширення набула кольчуга. Давня кольчуга являла собою вузьку сорочку, з короткими, до ліктя, рукавами; робили її з металу. Голову воїна захищав кутий залізний шолом. Бармицю-сітку прикріплювали зсередини до нижнього краю шолома і вона вільно спадала на плечі. Додатковим захисним обладунком був щит, мигдалевидної форми. Робили його з дерева, обтягали шкірою, краї обковували залізом. Посередині, смугами заліза, набивали навхрест округлу опуклу бляху.

Основною зброєю воїнів був меч з рукояткою. Носили його зліва на поясі в дерев'яних, обтягнутих шкірою піхвах. Крім меча, були списи, рогатини, списи-сулиці, обушок, лук та стріли.

Жіночі костюми мало чим відрізнялися від чоловічих. В основі лежала сорочка, — довга, до ступень, вишита навколо коміра та грудного розрізу червоними візерунками. Сорочка підперізувалася довгим тонким поясом, вільно, не псуючи фігури-талії. Поверх сорочки, жінки стародавньої Русі носили давньослов'янський одяг паньову — сучасну українську плахту, що з неї постала спідниця. Паньова-плахта була коротшою від сорочки, складалася з трьох або двох пілок, укріплених на поясному шнуркуочкурі. Паньова ткалася шахматними орнаментами, або ж були нашиті різних кольорів з інших тканин квадрати.

У східніх слов'ян здавна існував звичай, що дівчата ходили простоволосими, а заміжні жінки прикривали своє волосся накидкою, хусткою, чіпцем (очіпком), ковпаком, вінцем або пов'язкою.

Зачіска, як основний культ головного убору — це заплітання коси однієї грубої, або двох. Прикраси голови типової русинки були: колти, що звисали по боках голови, вінець і пов'язка навколо голови.

Вишивка на сорочках знана в Україні ще з VI ст. Знайдені: бронзова фігурка в Полтвщині з VI ст. На цій фігурці показана вишивка пазухи. Вишивка своїм візерунком нагадувала перехрестини. Це найпростіша форма орнаментики, що збереглася до сьогодні.

Дещо змінилося в українському костюмі по визвольній війні українського народу з окупантами.

Суто українським одягом, що виник у XV—XVII століттях, у чоловіків були: широкі шаравари, кептарі, бурки, смушеві шапки, сорочки з суцільними рукавами: У жінок — плахти, запаски, лейбики.

Основним матеріялом для шиття українських народних костюмів було домоткане полотно з льону та конопель. Поряд з полотном набули поширення вовняні тканини місцевого ткацтва; були таканини й імпортовані. Козацька верхівка шила свої костюми з матеріялів імпортованих: парча, оксамит з золотими та срібними Нитками; з візерунчастих шовкових тканин шили верхній чоловічий і жіночий одяг: жупани, накидки, кунтуші.

VXVII ст. на Волині та в Галичині виникло золототкацьке виробництво з мотивами стилізованих рослин. Особливо популярним був мальовничий орнамент на домотканих плахтах і запасках. Відзначається збагачення українського костюму вишивкою, що значного поширення набула на всій території України, а саме вишивка мережкою та гладдю. Так звана лічильна гладь виконується паралельними стібками, віддаленими на одну нитку. На Полтавщині й Чернігівщині вживається пряма гладь або лиштва, виконана

Український верхній чоловічий одяг XV-XVII ст.: а) гуня, одягнена наопашки; б) чуганя, одягнена наопашки; в) кептар.

білими і сірими нитками. Пряму гладь на Поділлі вишивали чорними, червоними та іншого кольору нитками з правого боку на лівий. Крім прямої гладі, На Київщині була поширена коса гладь, що в ній стібки вишивальної нитки кладуть похило до ниток основи. Її вишивали переважно червоними та чорними нитками.

У XVII на початку XVIII століття виникла техніка вишивання хрестиком. Хрестик, безумовно, менш складна техніка, творить візерунки дещо грубші, ніж виконані низзю, хоч є зразки хрестика, що досягають значного мистецького ефекту.

Крім естетичного враження, вишивка на жіночих сорочках підкреслює мистецький смак, додає ніжности та елеґантности дівчини та жінці. Нерідко вишиванням оздоблювали й верхній одяг, на західніх землях — кептарі, лейбики та сердаки.

Львів уже в XVI ст. славився золотими вишивками з обвідкою кольоровим шовком.

Перлами прикрашали розкішне парадне вбрання у багатших колах козацької старшини.

Прикраси до українських костюмів були відносно незначними: у жінок — нашийне намисто, коралі з обробкою срібних кілець, сережки, персні; у чоловіків — персні.

У книзі "Живописная Россия" — С.-Петербург, 1897, — у відділі про звичаї і побут українського села, написано, що коралі приносять щастя тим, хто їх має на собі. Є багато леґенд про коралі. Найпопулярнішими коралі були на Київщині, Гуцульщині, Чернігівщині, Полтавщині. Популярні вони були і в інших місцевостях України. Вишивані сукні з'явилися на початку XX ст. як вечірній одяг, і до сукні вдягали прикраси — коралі.

У народному костюмі не прийшло жадних змін: він залишився таким, яким виник у козацьку добу. Існують костюми місцевого характеру: бойківський, буковинський, волинський, запорізький, київський, лемківський, івано-франківський, подільський, полтавський, слобожанський, снятинський, харківський, чернігівський та інші.

ПОЯВИЛАСЯ "МАРТИРОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ"

(Балтимор-Торонто). У видавництві "Смолоскип" вийшов друком, за редакцією Осипа Зінкевича і Олександра Воронина, том 1-ий заплянованого чотиритомника "Мартирологія Українських Церков" — "УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА". Ця велика, на 1207 сторінок, книжка містить багату документацію страдницького шляху, що його довелось пройти Українській Православній Церкві з часу початків її відродження у вирі революції 1917 р. до наших днів. Видавництво поставило своєю метою зібрати упорядкувати і відповідно насвітлити численні архівні матеріяли, розкидані по бібліотеках, архівах, приватних збірках, чи які дійшли на Захід шляхами самвидаву. З зібраних 18 тисяч сторінок джерельного матеріялу те, що, на думку упорядників, було найкращим відзеркаленням бурхливої історії Української Православної Церкви з її світлими і, на жаль, далеко численнішими трагічними, сторінками. Обмеження, накладені заплянованим розміром збірника, не дали можливости включити багато інших цінних матеріялів, навіть при збільшенні первісного пляну на 25%.

Збірник відкривається словом Першоієрарха Української Православної Церкви у США Блаженнішого Митрополита, Мстислава, в якому вказано на обов'язок пам'ятати про хресний шлях Української Православної Церкви, досліджувати його і подбати, щоб ці події залишились закарбовані ми на сторінках історії.

Передмова д-ра Аркадія Жуковського розкриває перед читачем довгий історичний шлях Української Православної Церкви протягом 1000-ліття її існування, з особливим наголосом на добу, якій присвячено збірник.

Збірник поділено на 11 розділів:

1. Відродження Української Православної Церкви — до генези проголошення автокефалії.
2. Собори Української Автокефальної Православної Церкви, 1921—1930.
3. Ідеологічні основи та устрій УАПЦ.
4. Життя діяльність УАПЦ, 1921—1936.
5. Переслідування УАПЦ радянською владою.
6. Переслідування Української Православної Церкви під Польщею і Румунією, 1918—1939.
7. Російський церковний імперіялізм на Україні.
8. Українська Православна Церква під час Другої світової війни, 1939—1944.
9. Переслідування Церкви і віруючих у повоєнній і сучасній Україні, 1960—1984.
10. Виступи на захист Української Православної Церкви та її вірних.
11. Стан і втрати УАПЦ та інших Православних Церков на землях України — реєстри, статистика, 1913—1986.

Збірник можна назвати історією в документах. Кожний розділ починається довшим вступом, де подано історичне тло теми, якій він присвячений. Кожний поміщений документ чи інший матеріял попереджується відповідним поясненням. До кожного документу подано джерело.

Найбільше місця — чотири розділи — присвячено добі відродження українського Православія у 20-их роках — добі Української Автокефальної Православної Церкви (545 сторінках). зроблено це свідомо, бо цей світлий, а одночасно трагічний період історії Православної Церкви на Україні, не зважаючи на свою велич та історичне значення, ще й досі чекає свого історика. Багато матеріялів, поміщених в "Мартирології", дотепер були мало або й зовсім невідомі. Офіційні документи УАПЦ 1921 року — протоколи, послання, доповіді, заяви — доповнюються спогадами і статтями численних сучасників. Матеріяли в розділі, присвяченому переслідуванню УАПЦ радянською владою, змальовують трагічну долю відродженої Церкви від "перших пострілів" влади в її бік вже наступного року після її створення до повного розгрому у 30-их роках. Особливо драматично частиною цього розділу є листи переслідуваних провідних діячів УАПЦ, починаючи з Митрополита Василя Липківського і благовісника та ідеолога Церкви Володимира Чехівського.

Розділ "Російський церковний імперіялізм на Україні" розкриває словами документів фанатичну нетерпимість Московської патріяршої Церкви до української національно-церковного руху та Української Автокефальної Православної Церкви в усі періоди, охоплені збірником. Читач знайде тут матеріяли про відмову Московської патріярхії надати навіть обмежену автономію Православній Церкві на Україні після революції; про насильне підпорядкування Москві Православної Церкви на західніх землях України і

☞

ЩЕ ТАК НЕДАВНО

Ще так недавно гомоніли дитячі голоси в хаті. Ще так недавно розносився веселий гамір і дзвінкий сміх дитячої радости. Ще так недавно хата була закидана по береги дитячими забавками й уявленими скарбами, а пізніше книжками, паперами й олівцями. Місця на все не вистачало. Хата видавалася тісною.

Ще так недавно. Від рання до пізної ночі праця і турботи з дітьми — прання, чищення, запрятування, шиття, направа, недіспані ночі коло недужої дитини. Ще так недавно.

Сьогодні хата спорожніла і посумніла, наче не та, що була ще так недавно. Діти вже виросли і відійшли на самостійне життя далеко поза домом.

У хаті спокійно. Піяно затихло. Срізь ненару шений порядок. Килим лежить рівненько на підлозі. Книжки на своїм місці в шафі й ані одна не схилена, ані одна не лежить напів відкрита. Ось ті олівці, що ще так недавно треба було визбирувати по цілій хаті, тепер лежать в суворім порядку в коробці. Часописи і журнали з цілими обкладинками рівненько зложені на купочці. Нема кому їх дерти й витинати образочки. Політуровані столики вилискуються. Нема на них заплямлень від дитячих пальців. Підлога вивощена й світить мов дзеркало. А ще так недавно заболочені черевички лишали калюжі по ній.

Нема дітей. Взірцевий порядок в хаті і мертвий спокій. А ще так недавно бажалося, щоб діти якнай скорше виросли, щоб уже раз покінчити з запрятуванням. Так бажалося спокою, самоти і відпочинку від дитячого гамору і безнастанних питань. Так бажалося бачити дітей дорослими. І прийшов той день. І приніс спокій, але разом з ним прийшла порожнеча, нудьга і туга за минулим. Мов сон перелітають картини минулих днів.

Білорусії в 1939-41 роках; про повінь ненависти, скерованої проти "непокірного" архиєпископа Полікарпа у 1942 р.; про втручання Московської патріярхії в справи УАПЦ в 70-их роках.

Дуже добре удокументований розділ "Українська Православна Церква під час Другої світової війни". У збірнику поміщено багато цінних матеріялів на цю тему, велика кількість з них — з архіву УАПЦ у США в Бавнд Бруку.

Багато місця присвячено у збірнику переслідуванню Церкви на Україні після Другої світової війни і до наших днів. Більшість поміщених тут матеріялів становлять скарги, прохання, петиції, протести віруючих до представників влади і відзеркалюють страхітливу картину терпінь, яких доводиться зазнавати православним українцям з боку атеїстичного режиму.

ЧИ ЗНАЄШ ЩО:

● Багато років минуло, поки люди створили книжку в теперішній фромі. Перші "книги" не виглядали зовсім, як книги, а складались із багатьох глиняних табличок, на яких стародавні вавилонці і асирійці витискали клиновим письмом свої записи. Потім ці глиняні таблички випалювали в печі так, що вони ставали тверді, як цегла. Вони збереглися й до сьогодні. В році 650 перед Христом королівська бібліотека в Ніневі (асирійська столиця) начислювала багато тисяч таких "книжок" на цеглинках.

● Стародавні єгиптяни мали книги, які виглядали вже більш модерно: це були сувої папірусу, на якому писали писальцем забарвленою водою (розчини сажі в воді замість чорнила). Папірус робили із листків спеціяльного шувару, який ріс над берегами ріки Нілу. Коли сувої папірусу ставали дуже вже невигідними у вжитку, окремі картки папірусу зшивали в форму книжки.

● Стародавні римляни і греки вживали теж книжок, звинених в сувої. Часом вживали вони єгипетського папірусу, але частіше писали на перґамені — спеціяльно приправленій шкірі з телят, овець або кіз. Будували в цей час великі бібліотеки. В місті Александрії була величезна бібліотека, в якій було більше, ніж пів мільйона книжок.

● В Европі, в середньовічних часах, як теж і в Україні за часів Київської Руси, книжки далі ще писали на пергамені. Писали їх рукою, переважно монахи, вживаючи до писання гусячих пер. Рукописні книги з тих часів були дуже багато ілюстровані, прикрашувані малюнками, кольоровими орнаментальними буквами тощо.

● Перші згадки про книжки в Україні є з IX-го століття. Десь коло 860-го року філософ Констянтин під час своєї подо рожі до Хозарії бачив в місті Корсуні Євангелію і Псалтир, писані "руськими" літерами (руськыми письмены). Але з тих часів не збереглося ніяких книг до сього днішнього дня. Найстарші книги, які збереглись до сьогодні, є з XI-го століття. 1056-7-го року збереглась так звана "Остромирова Євангелія", яку переписав кириличним письмом на пергамені дяк Гри горій. Ця книга дуже гарно прикрашена портретами святих, рослинними орнаментами тощо.

● Папір для писання винайшли стародавні китайці — ніхто не знає коли, але це було дуже давно. В Европі папір поширився відносно недавно, аж в дванадцятому столітті. Папір в тих часах робили із матерії, волокна тощо, і він був дуже дорогий. Аж в 19-му столітті почали робити папір з дерева, так що сьогодні папір є одним із найдешевших продуктів.

ADDRESS BY THE RIGHT HONOURABLE JOE CLARK, SECRETARY OF STATE FOR EXTERNAL AFFAIRS, AT THE UKRAINIAN VILLAGE, ELK ISLAND PARK, ALBERTA ON AUGUST 9, 1987

It is a privilege to be here today, speaking to you, and to do so in the presence of Danylo Shumuk. There were times in the past 12 years, sir, when the obstacles to your freedom seemed insurmountable. All of us were inspired by your own courage and determination. We never doubted that, some day, you would join us on Canadian soil. That we should be together to celebrate Ukrainian Day makes this an especially moving moment.

Even in the midst of these celebrations, however, we remember our neighbours who are fighting to rebuild their lives after the devastation of last week's tornado. No community in Edmonton — including the Ukrainian community — was spared the loss of loved ones. Only the genuine outpouring of concern and help from people right across Canada has made the tragedy bearable. Now we are seeing a very Canadian — and a very Western —determination to survive and to rebuild.

If there is any single characteristic that marks us as members of Canadian society, it is that we are free. Not everyone is free, as Mr. Shumuk can testify. Some systems of government deny freedom for their own people, and would limit it elsewhere. Europe today is divided between countries where citizens are free, and countries where they are not. That difference is based on a struggle between systems — and in that struggle over freedom, Canada is not neutral.

We have fought for freedom in Europe in two World Wars. We welcome refugees and immigrants from Europe who come here to be free. We are active and influential members of the North Atlantic Treaty Organization — NATO — and we will continue to be because the defence of freedom is not finished.

Our presence, with our Allies, on the front lines in Europe, is a sign to the West, and a sign to the East, that nations who value freedom will not be divided. Those who would pull Canada out of Europe would abandon Canada's duty and offend Canada's history. That is not the policy of this government.

We are interested in the reforms taking place in the Soviet Union under General Secretary Gorbachev. There has been real movement on a range of issues — family reunification; freedom for Soviet Jewry; a government that is more willing to admit errors and to allow negative information to reach its own citizens on such events as the disaster at Chernobyl. But the facts require us to be cautious as well. We must always keep in mind how far the Soviet Union would have to go to give its peoples the palest imitation of what we already enjoy as free citizens of a free nation.

The Right Honourable Joe Clark, Secretary of State for External Affairs (left), with Mr. Danylo Shumuk at the House of Commons, June 24, 1987, during Mr. Shumuk's visit to Ottawa.

There is a danger of confusing the more aggressive Soviet communications policy with concrete, fundamental kinds of change. Certainly, the Soviet approach has had an impact on opinion in the West. We should welcome real change, but we should also ensure that Western nations present our side of any debate as aggressively as the Soviets present their side.

For example, in arms control and disarmament, the recent Soviet willingness to negotiate an agreement on intermediate range nuclear weapons simply means that the U.S.S.R. is ready to accept proposals that were made years ago by NATO countries.

In the same way, we welcomed the Soviet offer to withdraw troops from Afghanistan. But, when all was said and done, only 15,000 troops came out —which left another 100,000 behind, roughly the same number that were involved in the invasion of Afghanistan almost eight years ago.

What is important is realism. There has been change. There may be more. It should be encouraged by Canada and other free societies.

We want to be sure the change is real before we celebrate — and we must, throughout this period, maintain our own commitments to the values of free societies, and the means to keep the peace.

I am honoured to be with you today at this celebration. Nearly fifty years ago, my mother began her teaching career at Thorhild, and she considers the Ukrainian students she taught there

☞

among the best she met anywhere. All my life, it has been my privilege to work closely with Canadians of Ukrainian origin. Maureen and I had the privilege of visiting the beautiful city of Kiev two years ago — where, Mr. Shumuk, we mentioned your name.

Ukrainians have contributed in every possible way to the life of this country. William Kurelek's paintings, the music of Steven Staryk or Donna Grescoe, the choreography of Natalka Dobrolige, the plays of George Ryga, the movies of Ivan Fecan — all are deeply ingrained into the Canadian mind and heart. All are products of Ukrainian art, and its deep roots in life, and the love of life.

As a politician, I think of Andrew Shandro, member of the Alberta Legislature, representing Vegreville in 1913, the first person of Ukrainian descent to gain a seat in a provincial parliament. And it is Vegreville, of course that sent Canada's Parliament its first Member of Ukrainian origin, the late Michael Luchkovich. As it is Vegreville today, which is the home, and the seat in Parliament, of the Deputy Prime Minister of Canada.

Because the words of the poets are so essential quoting from Shevchenko's poem **My Last Will.**

He wrote:

When you sing, my future brethren,
Praising liberty,
In the family of free men,
Kindly mention me.

Shevchenko, of course, is more than "mentioned": He is revered wherever people gather, as we are doing, to honour Ukrainians. We think of all the free men and women, the hundreds of thousands of Ukrainian Canadians who, by their work in every kind of human endeavour, have made this the Canada we love — the Canada we celebrate — today. Thank you.

DO YOU KNOW YOUR PARENTS?

Recent incidents prompted me to become concerned whether children realize the importance of knowing their family history. Last summer, as I visited a rural cemetery where my parents and relatives are buried, there I met young people of third and fourth generations and from far-off places visiting this and other cemeteries and asking the neighbors and enquiring at municipal offices about their pioneer parents and grandparents. They wanted to know their place of burial, when they came to Canada, where they settled first, what church they belonged to, what they were doing, and many other questions. Apparently they did not have this information which, all of a sudden, became dear to them. Why did it take two or three generations before they realized that this precious information may be difficult, if not impossible, to obtain? In another instance the children were examining the files of their deceased father and only then they learned about his many roles in the community which they did not appreciate until now because they did not know.

In another instance, my wife and I were attending the funeral of one of our friends, a well known community member who devoted most of her mature life working in cultural and religious programs of the community. In most instances the priest, with the help of the family and friends or through his own involvement in the community, is able to pay due tribute to a well known member of the community. In this case the young priest conducting the service appeared to have no knowledge about the "deceased", with the result that he had nothing specific to say about her as though she had not lived in the community.

Her close friends, who valued the many contributions of their passing friend felt guilty that this well deserved community leader was not recognized appropriately. Apparently, the family did not realize that anything was wrong. I came to the conclusion that the children who highly respected their mother's role in the family, did not know their mother's role in the community. Probably the mother was too busy to have much time to share with her children.

There have been some instances where, either due to lack of knowledge or realization of the importance of their parents' religious convictions, the children arranged the funeral in some church and ritual that was foreign to the parents. The community of which they were a part always wants to attend and pay tribute to their passing member.

Whatever the purpose, it is important to record your family history and geneology at an early age, while your parents and relatives are still well. Fortunately, many schools give assigments to students to write up their family roots and heritage studies have become an important part of the school program. This provides some incentive to obtain and arrange the information, but this latter aspect can be learned from pamphlets and by joinning a geneology club in your community. In the meantime record all information about your family. Also save all early snapshots of the family, the first home, where they lived, where they came from and all relevant information. Be sure to date every item and identify the people and objects. Often considerable information may be found in local community records, archives and Ukrainian papers.

If you want to know when your family arrived in Canada, the ship on which they sailed, the place of departure, date of arrival, etc., you should write to:

National Ethnic Archives,
Public Archives of Canada,
395 Wellington Street,
Ottawa, Ontario, K1A 0N3

However, it is important to provide the Archives with minimal information such as the name of your parents, keeping in mind that often the spelling may be changed or the name shortened from the original. Also state the year and approximate time they arrived in Canada.

Provincial archives or the Land Titles Office in your area should be able to provide you with the location of your parents' home stead, the year the property was assigned and when they obtained the title. The local municipal office can be helpful as well as your eldest relatives and neighbors. Many towns have celebrated their centennial or earlier anniversary on which occasion they published the history of the town and district which may contain information about your family.

The above gives a start on the track of obtaining at least the technical information, but do you really know your parents as members of the community? Though parents and you may be very busy, but do not hesitate to show your interest in your parents' activities even if they come home late. Ask them where they were, what event they attended, its purpose and what role they played. This closer relationship may be valuable and lasting. Also find out what other people were in the group as your parents may be too modest and their associates may add much to the information. You may be surprised how much you learn which may give you a broader base for important decisions in your own life. Of course, you may still have a baba or dido who still remember quite a lot about the past and with their views of the situation. Students may find it valuable in their history and heritage studies. Oh! Yes! Did you save some souvenirs and antiques from the original homestead?

We all accept that sooner or later, grandparents and parents will part and such parting is quite shocking and even traumatic to those left behind, especially if the passing is sudden and premature. Therefore, do not delay to record the necessary information. The painful parting is made easier if you have made some preparation and your conscience is at peace that you have done what you can. Sometimes the family decides later to make a donation to a worthy cause or established a fund to continue the ideals that the parents cherished and to which they were dedicated. You may later discover that the contribution of your parents proved to be a dependable base for your participation in the community. Those who know their past, know their future.

P. Kondra

Rudyard Kipling

IF

If you can keep your head
when all about you
Are losing theirs and blaming it on you;
If you can trust yourself when
all men doubt you,
But make allowance for their
doubting too:
If you can wait and not be tired
by waiting,
Or being hated don't give way to
hating,
And yet don't look too good, nor
talk too wise;

If you can dream — and not make
dreams your master;
If you can think — and not make
thoughts your aim,
If you can meet with Triumph
and Disaster
And treat those two impostors
just the same;
If you can bear the truth you've
spoken
And risk it in one turn of
pitch-and-toss,
And lose, and start again at your
beginnings
And never breathe a word
about your loss:
If you can force your heart
and nerve and sinew
To serve your turn long after
they are gone,
And so hold on when there
is nothing in you
Except the Will which says to
them: "Hold on!".
If you can talk with crowds
and keep your virtue
Or walk with Kings — nor lose
the common touch,
If neither foes nor loving friends
can hurt you,
If all men count with you,
but none too much:
If you can fill the unforgiving
minute
With sixty seconds' worth of
distance run,
Yours is the Earth and everything
that's in it,
And — which is more — you'll be
a Man, my Son.

The Deschenes Commission: A Post-Mortem

(Continued from last issue)

LUBOMYR MARKEVYCH, legal council for the Civil Liberties Commission, Ukrainian Canadian Committee, Edmonton, warned the audience that the Deschenes Commission report will be around much longer than any government.

The present Government has adopted a position that alleged war criminals from any country should be tried only under the Criminal Code of Canada and only in Canada. But Mr. Justice Jules Deschenes recommended that the Justice Department be given additional resources to track down suspects. He also outlined changes in the deportation procedures that would make it easier to strip war criminals of their citizenship and deport them. There are also conflicting estimates on how many suspects Judge Deschenes has recommended action should be taken, prosecution in Canada, extradition or deportation.

Markevych reviewed the major recommendations of the Deschenes Commission but they will not be listed here as most readers would have received copies, in two languages, of the Bulletin issued by the Civil Liberties Commission, Ukrainian Canadian Committee, July 1987.

DR. BOHDAN KRAWCHENKO spoke on the lessons to be learned from the experience of the Deschenes Commission and should be of prime importance to all members of the Ukrainian Canadian community.

First, he praised the Ukrainian community for doing so many things correctly in the face of unexpected attacks. The most important was that the Ukrainian people reacted. That may be self evident but the sad truth is, that under normal conditions, we have tended to duck our heads and hope that the problem will go away. When abuse is heaped upon us, we remain silent. This time, we surprised everyone, including ourselves, when we stood up and protested.

The next proper step was to adopt an intelligent and reasonable position which could be easily defended. We stated, right from the beginning, that we are in favour of prosecuting war criminals but justice must be done in Canada under Canadian laws. The lesson to be learned here is that we should react thoughtfully with some degree of provision for the future.

Thirdly, we established a national committee, the Civil Liberties Commission, which meant a centralization of resources, a pooling of information and a co-ordinated response. The Canadian approach was very superior to that taken by the Ukrainian communities in USA when faced with similar accusations. There, they depended too much on American justice and were sadly misled and disappointed. In Canada, the Civil Liberties Commission saved the whole situation.

Next, a serious fund raising campaign was conducted, almost three-quarter million dollars were raised and this money helped the Civil Liberties Commission to carry out its work.

Lastly, we conducted a massive lobbying and letter writing campaign, again very unusual for a Ukrainian community. In the past, we had not realised the importance or necessity for political lobbying and extensive letter writing to proper authorities.

The Deschenes Commission forced us to learn quickly and the Ukrainian community rose to the challenge. The same message was repeated throughout the country from Vancouver to Montreal. The lobby effort of our students on Parliament Hill made a great impression and they deserve our gratitude.

The Deschenes Commission had an unforeseen side effect. For hundreds of young Ukrainians, comfortable in their Canadianism, this was a politicizing event. They were outraged by the kind of slander, misrepresentation and downright ignorance displayed in the media. For the first time in their lives, they came face to face with patent lies and defamation, which they did not deserve and for which they were not prepared. The injustice of it all, angered them.

The Deschenes Commission experience threw a tremendous burden on our communities. It was not in our agenda that, between 1985 and 1987, our members had to travel throughout Canada and prove to all Canadians that the Ukrainian community is not composed of Nazi war criminals. It was imposed on us that we had to collect and spend a huge sum of money which could have been used for more useful purposes, such as education and culture.

The Deschenes experience also revealed weaknesses in our communities which must be corrected.

First, we are over organized, with not enough intercommunication among the groups. During this period, the National Office of KYK had insufficient staff and a weakness in media relations. The Alberta Provincial Council of the Ukrainian Canadian Committee is one of the few Ukrainian organizations in Canada which has a community infrastructure, with an office, a full time staff and a salaried Executive Director.

The appointment of the Deschenes Commission was not taken seriously and soon enough by many of our community leaders. They tend to take action in a casual, offhand manner, in a naive belief that all

will come out right eventually. Symptomatic of this problem was the situation that when the Deschenes Report was released, the CBC National TV in Toronto had to phone the Canadian Institute of Ukrainian Studies in Edmonton for a community comment because it could not reach anyone in Toronto from the Ukrainian community to give a statement.

The Ukrainian community is not experienced at media relations; we do not have professional people who understand news as 30-second clips on radio and TV. Therefore, it is essential that we have persons who follow current events constantly and are not taken by surprise when developments occur.

We suffered from a lack of historical research. There were a number of works in the Ukrainian language but no readable history on what happened in Ukraine during the Second World War and after. A book was needed in English which a media commentator could read and become thoroughly informed concerning our recent history. The Canadian Institute of Ukrainian Studies, Edmonton, quickly put together and published, in 1986, "Ukraine during the Second World War" edited by Prof. Yury Boshyk. The fact that almost 5000 copies of this book were sold within a year proves that there is a demand for information.

There are indications that we have learned our lessons. A new executive at the national level of KYK is monitoring events and making workable plans should major issues break out.

A concerted effort is being made to establish an Information Bureau in Ottawa and that a media relations person be hired.

Our members are being educated concerning donations. Their monetary gifts to our Causes must be generous and continuous. Accepting the idea that annual contributions to our major cause are a must, makes the giving of donations a positive action. It brings a feeling of involvement in those areas which are important to us as a people. Without real money, we can do nothing.

The Ukrainian academic community is being encouraged to keep abreast of historical events and to be prepared to lend a hand or provide information when demanded by circumstances.

We must never again pay the price of being caught totally unawares without any direction from anyone in authority. The Ukrainian Canadian community may well be tested again in the future. This time we must be prepared.

Helen Raycheba

Convenor of International
Affairs UWAC

RECENT ACQUISITIONS

October 4 — November 8, 1987

A variety of artifacts recently donated to the Permanent Collection will be featured at the Ukrainian Museum of Canada, 910 Spadina Crescent East, Saskatoon, from October 4 — November 8, 1987.

The Recent Acquisitions exhibition includes costumes, textiles, craft items, fine art, religious items and archival materials.

Artifacts featured in the exhibition have been donated to the Museum from various parts of Canada. They offer a fascinating insight into Ukrainian life in Canada from the early 1900's to the present.

Among the items that may generate interest with viewers to the exhibition, are two vases made by the late Peter Rupchan. He was a potter who learned his craft in Ukraine before immigrating to Canada in 1907. Although Rupchan worked from 1916 — 1939, it was not until 1969, 25 years after his death, that the significance of his work using Saskatchewan clay was recognized.

For further information, contact:
Irene Horhota-Ritch, Curator

UKRAINIAN WOMEN'S ASSOC.
LESIA UKRAINKA BRANCH
Kamloops BC 1985-86

Elected executive for 1985-86 year: Pres. Elizabeth Lyne, Vice-Pres. Melvina Fedora, Sec. Lena Bruner, Treasurer, Kay Sadoway, Hostess, Kay Pawlyshyn and Booking Agent for Catering, Kitty Adams.

1984-85 Pres, E. Lyne gave her yearly report. Six monthly meetings and one executive meeting was held. The mortgage on the Orthodox Centre has been paid off and the Church executive reported buying more property for the church so our catering will continue on so we can help pay off this property. She thanked everyone for the wonderful cooperation and hard work. In March a small Taras Shevchenko concert was held with the wonderful help of Rev. Blazuk. CYMK members did a reading and then a sing song was held after a church service and lovely dinner. Another successful Easter Egg, Bake Sale, Ceramic Sale and Easter Tea, was held. Visiting us in the spring were Prov. Pres. Luba Kut and O. Dziubenko, and Mrs. Savitsky with information re: F.U.S.C.H. E. Lyne, and CYMK member Orycia Lyne attended 30th Convention in Vancouver in September. E. Lyne will serve as Regional representative for Okanogan and Prince George Region. Three students were sponsored by the U.W.A. and Church of All Saints at Osvita in Edmonton. Several members and CYMK members attended the Millenium in Vancouver. A special Bingo was held and the proceeds of $500.00 was donated to the Heart Fund, $375.00 was donated to CYMK and $100.00 sent to Millenium, with most of the donations ($5000.00) donated to church. Our income for the year was $101,151.76.

President, **Elizabeth Lyne.**

НАШИМ ДІТЯМ

Дмитро Чуб

ЦІКАВА КНИЖЕЧКА

Це дістали від бабусі
Книжечку на свято,
Щоб і Ростик і Мартуся
Вчилися читати.

— А у книжці безліч дива
Від ведмедя до крота.
Буде Марточка щаслива,
Як їй Ростик прочита.

І яке там все чудове —
І травичка, і гілля —
Кожна квіточка шовкова
До дитини промовля.

Є і зайчики й лисиця,
І пташки, і козеня;
Як цікаво подивиться
Й почитатти їм щодня.

Лиш одна там є невдаха,
Що не біга й не літа, —
То невдаха-черепаха,
Всіх увагу приверта.

В неї панцер, мов залізо,
Але влітку не пече...
Черепаха звільна лізе,
Ні від кого не втече.

— Та ти, Ростику, вважай,
— Каже враз Мартуся, —
В книжці вовчик за кущем,
Я його боюся.

Та наш Ростик не злякавсь
Вовка чи вовчиці,
Він до спальні вмить по давсь
І приніс рушницю.

Ростик зброю не страшну
З дощечок стругає...
Але Марта уважа,
Що й така стріляє.
Її ж братик — це козак!
Де такі герої!?
Цілий день з мечем гаса
Й спати йде при зброї!

КАЗКА ПРО РУКАВИЧКУ

Вчора Галочка-сестричка
Казку прочитала,
Як у лісі рукавичка
Звірам домом стала.

Я покинув рукавичку
За городом, там, де ліс.
Та ні зайчик, ні лисичка
Й вовк у неї не заліз.

Мабуть, дуже замала
В мене рукавичка.
Взяв у мами зі стола,
З ліжка у сестрички
Рукавичок десь із п'ять,
В ліс відніс —
Хай звірі сплять.

Я не знаю, як було,
Що у лісі сталось,
А мені не повезло:
Від усіх дісталось.

ЧИ ПОЛОХЛИВІ ЗАЙЦІ

Розповів Анатолій Орлик

Часто можна почути: полохливий, як заєць. А насправді зайці не такі вже й лякучі.

Косив я під лісом траву. Сів перепочити. Аж бачу — над лукою шуліка. Літав, літав, а тоді каменем до низу.

Назустріч йому вискочив із трави заєць і бубух хижака лапами. Зринув шуліка в небо — і знову до землі. А заєць бігає по колу, підстрибує і що є сили молотить птаха. Влучив мить і так торохнув його, що шуліка аж покотився. Тут і я підбіг. Шуліка фур — і зник за лісом. А заєць виждав мить і стрибнув до кущика, де притаїлося четверо маленьких зайченят.

Он кого він од шуліка захищав!

THE CANADA-U.S. FREE-TRADE AGREEMENT

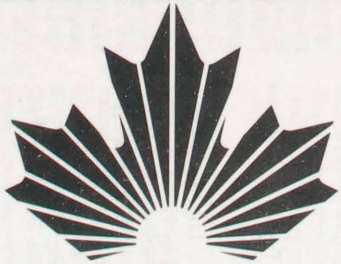

For publication orders only call
1·800·387·0660*
Telecommunications device for the deaf: 1-800-387-0617*

Trade: Securing Canada's Future

For enquiries call
1·800·267·2006*
*8:00 a.m.–8:00 p.m. EDT, weekdays, except holidays.

External Affairs Canada

Canada

ПОДВІЙНА ІМПРЕЗА

Лондон, Онт.

Соняшної теплої неділі 7 червня 1987 р. святкувала громада Пресвятої Трійці в м. Лондоні храмове свято, а відділ Союзу У.К. ім. Княгині Ольги свій 35 ювілей. Храм заповнений вірними громади та гостями з Віндзору, Сарнії, Кітченеру і Гамільтону. Після урочистої Літургії о. прот. Віталій Метулинський відправив Молебень за здоров'я членок відділу, громади і присутніх. З прапором відділу стояли членки під час Молебня. Привітавши присутніх з святом Трійці і ювілейним днем о. прот. Віталій запросив усіх на святкову гостину до церковної залі, яка була по святковому прибрана.

Голова громади Іван Ноженко, привітавши гостей і присутніх, попрохав вшанувати пам'ять тих, хто відійшов на вічний спочинок. Молитву перед обідом провів о. прот. Віталій а хор проспівав "Отче Наш". Смачний обід приготували членки відділу з головою Вірою Яремченко і господинею Ол-рою Тищенко. В своєму слові о. прот. Віталій розповів про святкування Св. Трійці — Зелених свят — на Україні та про інші звичаї. Від відділу Союзу У.К. вітала присутніх голова Віра Яремченко. Особливо теплими словами привітала голову Східньої Екзекутиви п. Орисю Сушко і бувших голів відділу протягом 35 років закінчивши свій привіт словами Л. Українки:

..."Я на гору круту, крем'яную

Буду камінь важкий підіймать"... так і ми, жінки, підіймаємо "тяжкий камінь" працюючи плече-в-плече для добра нашої Церкви і українського народу. Художньою ювілейною програмою керувала добр. Надія — культурно-освітня референтка відділу. Засвітили свічку в пам'ять померлих членок відділу, імена яких були прочитані в цей час. Історію праці відділу за 35 років підготувала і прочитала Віра Новицька. Гостю, голову Сх. Екзекутиви, п. Орисю Сушко представила Н. Кузьменко.

Пані Орися, подякувавши за запрошення, передала відділові в м. Лондоні грамоту від Централі Союзу Українок Канади за віддану працю протягом 35 років. Отець Настоятель, привітавши жіноцтво, подякував за велику і тяжку працю, за вклад у розбудову церкви і закликав молодших включатися в ряди членок відділу. Грамоту за підписом Митрополита Василія вручив о. прот. Віталій голові відділу. Святкова художня програма, яку підготували добр. Надія і п-ні Оксана Метулинська, переплталася привітами представників організацій і гостей. Чудово співав свіжо-організований хор молодих мамів, виступ ОДУМ'івок з грою на бандурах і співом і все це настирлива праця п. Оксани. Поважно виглядали на сцені юні ОДУМ'івці, яких майже закривали бандури... З почуттям і силою драматизму читала (деклямувала) "Легенду про червоні маки" талановита Галина Кошман з участю бандуристів Лесі Метулинської, Миколи Жидовки і співом: Лізи Дженсен, Гані Яремченко і Ганусі Метулинської та групи найменших з червоними маками в руках. Якщо попередні виступи видушили сльози радости і безповоротних спогадів минулого, то виступ групи "танцюристів" під керівництвом Т. Тицької викликав радість, сміх і гучні оплески.

Адже ж це наше майбутнє, щоб український танок не вмирав!.. На закінчення Віра Яремченко подякувала всім за присутність, господиням за смачний обід, п. Емілії Слюсар і її помічникам за художнє оформлення залі і сцени; добр. Надії і О. Метулинській за художню частину; учасникам концерту за довгі години наполегливої праці, щоб концерт був успішним. Чашкою кофе і куском ювілейного торта та співом "Де згода в родині" закінчили своє свято громада і відділ.

В. Калюжна

ДЕНЬ СЛАВИ

Пожовклий лист злітав тоді з тополі.
Котились сірі хмари безупину,
Як по широкім українськім полі
Дзвеніли уривки вільного гимну.

Листопад був. Однак у волі світлі
Він видавсь травнем нам зеленим, пишним,
Ввижались нам квітки надій розквітлі,
здавалось, що ось-ось цвистимуть вишні.

Та чорна хмара нараз надлетіла
І мов мороз квітки осінні — пізні,
Надії наші сила їх звалила
І замісць сонця, знов йдуть тучі грізні.

Та тих могил, що їх борня лишила,
Не змиють жадні води дощевії,
Бо та земля плодючою зістала,
То ж знов на ній зростуть борці нові!

Ю. Бундзяк.

А ЯК У ВАС З ПЕРЕДПЛАТОЮ?

Якщо Ви отримали упімнення й відклали "на потому", то значить, що Ви отримуєте журнал "на кридит".

Подивіться також на Вашу наліпку з адресою — там є дата, доки Вам журнал заплаений. А як він не заплачений, то що ми маємо робити?

Ви журналові допоможете, як будете вплачувати наперед. Ті що задовжились повинні присилати відразу за два роки. Так роблять ті, що знають вартість журналу.

Допоможіть нам виконувати нашу працю без журби і додаткових коштів. Це Ваш журнал і Ваші гроші.

Редакція і Адміністрація

Василь Стефаник
(Зі сторінки 5-ої)

його величезна тінь покриває ниви аж до овиду, неначе престол незнаного Бога стоїть він, не порушений бурями. І слово його, як слово Боже, завертає малодушних, будить мову німих, творить чуда. А коли вдарить грім того силача, коли Максимові забере війна синів, він ще зможе цілу свою завзяту непоборну любов зложити в свою рідну землю, а словом, як твердим мужицьким п'ястуком, в небо вдарити, аж задрожить. Ті велетні не ломляться, та й не застигають у своїй кривді. Знайдуть вони у своїм серці ще й ті найтихіші, ясні слова для дітей, для квітів, для далеких мрій.

(Уривки із статті „Скарб нашої мови")

Іван Франко:

В його новелях нема докучливих подробиць, нема зайвини і штучного нагнітання ситуації, найнапруженіші моменти він уміє передати переконливо і правдоподібно, що не повірити в це неможливо. Ліриці його чужий будь-який сентименталізм, вона не проголошується словами, вигуками чи тирадами, а повиває всю розповідь, всі постаті, ніби рожевим серпаком у кожному образі відчуто його велику любов до людей, про яких він пише, глибоке співчуття їх стражданням.

(Із статті „Українсько-руська література" за 1899 рік)

...Василь Стефаник, може, найбільший артист, який появився у нас від часу Шевченка. Що визначає всі його оповідання, сильніші й слабші, довші й коротші, обік сильного, як океан, глибокого чуття, що тремтить в кожнім слові, чується в кожній рисочці, — так се, власне, той несхибний артистичний такт, який велить йому все і всюди задержати міру.

(Із статті „З останніх десятиліть XIX в.")

Вячеслав Будзиновський:

Василь Стефаник відразу, своїми першими, анонімними оповіданнями здобув собі узнання. Відразу, в хвилі, коли під його творами знайшлося його ім'я, це ім'я стало іменем великого письменника.

Василь Стефаник має право про свій перший літературний виступ сказати так, як колись сказав був великий гордий римлян:

(Із статті „Василь Стефаник"
у „Василь Стефаник — у спогадах")

Т. Горохович

З НАГОДИ НАШОГО ЮВІЛЕЮ

Дорога Редакціє!

Нашому щасливому подружньому життю сповнилось 50 літ дня першого листопада 1987 року і 65-літ з днем моїх уродин.

З нагоди таких наших ювілейних днів складаємо дар — 100.00 дол на журнал "Промінь".

Журнал "Промінь" це наш кожномісячний дорогий гість, якого очікуємо залюбки читаємо.

В імени мого чоловіка Якима й від мене прийміть наші щирі побажання на продовження Вашої цінної та успішної праці для загального громадського добра а в тім і нашого народу.

Яким і Софія Мендики
Тандер Бей, Онт.

НА ПОШАНУ 65-ЛІТНІМ
Лондон, Онт.

Пішов у нас звичай вшановувати заслужиних осіб з днем уродин в їх 65-ліття. Дня 20 серпня ц.р. вшанували ми пані Панасейко.

Зорганізованням цього свята занялось кілька осіб: Л. Шевченко, О Кошман і В. Кошман. На це родинне свято прибули всі членки нашої парафії. На 7-му годину вечора пані Кошман привезла п. Манасейко, п. К. Пакасейко дочку Ніну і внучку Адріону. Прот. Метулинський провів молитву перед вечерою. Вечеря була дуже гарно приготовлена.

Програму вечора відкрила Г. Володченко пояснивши яке значення мають такі зібрання, привітала гостей та ювілятку пані Панасейко. Привіт ювілятці склала голова відділу Союзу Українок В. Яремченко, по цім слідував привіт приятельки В. Співак, а третьою доповідачкою була Г. Володченко, яка вкоротці переповіла про життєві дороги пані Панасейко.

Пані Панасейко приїхала до Лондону молодою жінкою з двома дітьми і чоловіком. Не заломилась в чужому оточенні. Перше, що влаштувалась на працю, а потім включилась в українське оточення — церковна громада, церква, жіноче товариство. Не було такої роботи, щоб вона не виконала, чи відмовилась у жіночому товаристві; довший час відвідувала хворих, була касиркою, заст. голови, господинею в громаді, сестрицею при церкві.

На закінчення ювілятка п. Панасейко щиро подякувала тим, хто зайнявся приготуванням прийняття та всім гостям за подарунок, Подяку всім присутнім склала також Н. Зеленко, дочка Панасейко, що так гарно вшанували її маму: Проведено збірку на прес. фонд журналу "Промінь".

Гостина закінчувалася чайним прийняттям з ювілейним тортом.

Г.В.

ІМПРЕЗА З НАГОДИ 60-ЛІТТЯ

Відділ Союзу Українок ім. Лесі Українки в Овкбирн, Ман., дня 24 травня ц.р. вшановував почесних і заслужених 18 членок від 70 до 90 р. життя.

Свято почалось в церкві св. Володимира Обідницею — відправляв також о. Ю. Потепа. Відтак усі перейшли до Народного Дому, де було приготовлене свячене. Членкам, що мали бути відзначені вручено корсаж і посаджено їх за головний стіл. Священик поблагословив їжу — свячене до якого засіло поверх 60 осіб.

Програму відкрив молодий голова церковної громади Іван Баклащук, привітав присутніх гостей, та покликав до слова окружну представницю пані Ґеню Матієшин. Пані Матієшин привітала присутніх гостей, ювіляток та пояснила значення вшанування старших, які заслужили собі на відпочинок і що в нас є для праці молодші, що усіх членок є в нас 30. Відтак попросила до слова о. Ю. Потепу, який щойно прибув до нашої громади як наш парох.

У своїм слові о. Потепа вітаючи зібрання підкреслив важливість праці при громаді. Сказав, що бачив, де є відділ Союзу Українок Канади, то там і громада багатіша, бо спільними силами можуть утримати і рідну і недільну школи та виконувати культурно освітню працю.

Відтак забрала слово голова Анастасія Грицик, яка говорила про початки організування товариства. Жіноцтво в Овкбурн працювало від 1923 року, коли організувався Український Народний Дім, а перед ще відбувалися різні підприємства в міській залі, званій Товн Гол.

Від того часу було в нас три членки — Розалія Сівіцька, Анна Ґерелюс, що відзначалась в драматичних виступах і Анастасія Дмитерко, що занімалась ґардеробою, любила народне мистецтво багато вишивала. 26 квітня 1931 року, о год. 2-гій по полудні, в Українському Народному Домі, жіноче т-во під ім. Наталії Кобринської стало в ряди Союзу Українок Канади. Головою була вибрана Варвара Вовк. Першу промову про значення організації виголосила панна Марія Пирч, учителька. Перших вписалось 15 членок а за кілька місяців число членок зросло до 31. До першого заряду входили: Варвара Вовк — голова, Анаст. Майданик — секр., Анна Волохатюк — касирка, Анаст. Волинюк — господиня. Кон. Комісія — Катря Ґолиц, Розалія Гірак, Анна Новицька.

У 1945 році вписалось багато молодих жінок і відділ змінив назву на ім. Лесі Українки. В 1960 році за добр. Миленії Мельничук відбулися курси вишивок і провадяться дотепер. Наші членки беруть активну участь у Давфинськім фестивалі, чотири роки їздили до Брендону і там давали лекції вишивання, навчали в себе в публичній школі вечорами.

Свято вшанування наших членок закінчилось врученням пам'яткових образків св. Володимира і Ольги, як відзнака з 1000-річчя хрещення України. Вшановано пам'ять покійних членок.

Абастасія Грицик

Зі свята 60-ліття відділу: перший ряд зліва направо сидять: Анна Маціовська, Франка Бойчук, о. Ю. Потепа і добр. Потепа, Анна Ґорелюс; другий ряд: Марія Стадник, Анна Сітко, Анастасія Дмитерко-Коваль, Розалія Сівіцька, Марія Мануляк, Марія Мельник, Марія Ґрошок, Анастасія Грицак, Параска Матвійчук.

Відсутні на знимці: Василина Слонь, Марія Бородій, Розалія Маланчук, Анастасія Друль, Франка Бобик, Михаліна Ґреґораш.

НЕСПОДІВАНКА ДЛЯ П-НІ КУЗЬМЕНКО НІНИ
Лондон, Онтаріо

В нашому відділі С.У.К., а також в громаді, прийнято вшановувати людей, які дочекалися свого 65-ліття. Це означає, що ці люди є повноправними членами золотого віку, і якщо вони стають громадянами старшого віку (пенсіонерами) і не будуть більше працювати на фабриках чи інших установах, то зможуть більше включитися в церковно-громадське життя. І так у вівторок першого вересня в церковній авдиторії зібралися приятелі та члени відділу С.У.К., щоб вшанувати пані Ніну Кузьменко з її 65-літтям.

Поскільки це була несподіванка, то всі прийшли на місячні збори відділу, в тому числі ювілятка, пані Ніна, незнаючи, що її чекає. Голова відділу пані В. Яремченко постарался скоро й успішно провести збори і началася друга частина нашого вечора. Організаторка п-ні Калюжна В. підійшла до п-ні Ніни, прищепивши їй корсаж, та попросила сісти за головний стіл.

В залі всі заметушилися: квіти, торт, страви — поставлені на столи. Отець Віталій поблагословив страви. Присутні проспівали многоліття.

Голова відділу С.У.К. привітала п-ні Ніну, подякувала їй за всебічну працю для добра церкви і відділу. П-ні Ніна, не зважаючи на те, що має слабе здоров'я, але ніколи ні в чому не відмовилася.

Отець Віталій привітав ювілятку та коротко зупинився на великому таланті п-ні Ніни це — вишивання. Вона вишила багато речей для церкви, і ось недавно, коли відділ заплянував вишити облачення для священика, п-ні Ніна ввійшла в комітет і вишила дуже гарно підризник — за що їй щиро дякую. Від громади вітав заступник голови п. Яремченко Б., — зупинившись на тому, що він знає Ніну ще з молодих літ, бо разом виростали на Полтавщині, разом ходили до одної школи, та по-різному склалася судьба. Дуже мило було послухати, коли двоє людей, після такого довгого часу пригадували свої молоді літа. Новицька В. побажала Ніні кріпкого здоров'я та вручила від всіх приятелів гарний подарунок.

П-ні Ніна подякувала за привіти, організатором гостини, приятелям, посестрам відділу і всім присутнім, сказавши, що буду і надалі працювати по моїй силі. Це була справді несподіванка для мене.

П-ні Калюжна В. і п-ні Рибка К., зробили збірку на пресовий фонд „Променя" $38.00.

Просимо Всевишнього — обдаровувати Ніну кріпким здоров'ям та многоліттям.

В. Новицька

Відділ ім. Олени Пілки
Норт Бетелфорд, Саск.
З нагоди 60-літнього ювілею
Союзу Українок Канади

Щиро вітає оснувательок організації, членок Централі. Провінційні Екзекутиви, усіх членок, що були у проводі впродовж 60-річчя і все членство по відділах.

Вітаю Редакцію "Променя" і висловлюємо признання пані Когуській за її довголітню віддану працю. Бажаємо проводам організації найкращих успіхів у їх громадській праці у майбутньому.

Щасти Вам, Боже!

З нагоди ювіл. року складаємо 60 дол. на ювілейний фонд Союзу Українок Канади і на "Промінь" 25 дол.

Ольга Бицкаль, голова
Катерина Малицька, Референтка Променя

———————

ВІДДІЛ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ
Нипавин, Саск.

Річні збори відбулися 12-го листопада 1986 р. в Народнім Домі в присутности 10 членок. Голова Марія Басараба відкрила збори молитвою й вшановано покійних членок відспіванням "Вічная Пам'ять". Цього року упокоїлась одна членка, Василина Сірей — вічна їй пам'ять! Секретарка добродійка Богданна Крочак перечитала звіт минулорічних зборів і касирка Уляна Березовська здала цілорічний фінансовий звіт.

Впродовж року відбулося 8 місячних зборів. Обіжник читано та іншу кореспонденцію від Централі.

Членки брали участь у спільні окружнім Польовім Богослуженні, декотрі членки співають в окружнім хорі. Приготовляли поминальні обіди, обід на спільне свячене й церковний празник. Видаємо вечері на бенкетах, чи на весілях. Наймали панахиди за О. Басарабову, Тараса Шевченка, за полеглих вояків і за покійних членів нашої громади. Відбуваємо й висилаємо картки співчуття й квіти для хворих.

Заряд на 1987 рік: голова — Марія Басараба; заступна голова — Марусая Григор; секретарка — (добр.) Богданна Крочак; касирка — Анна Глек; Добродійний комітет — Катерина Козунь і Павліна Глуханюк; Контрольна комісія — Марія Косован, Розалія Яців і Люся Дмитерко; Телефонічний комітет — Оксана Мохорук і Зеновія Давискиба; Сестриці — Марія Басараба, Павліна Глуханюк і Зеновія Давискиба.

Членки відділу бажають журналові і його редакторці „Променя" найкращих успіхів.

(добр.) Богданна Крочак
секретарка

Праця в ювілейніму році
Норт Бателфорд, Саск.

Панство Василь і Кароля Білики, які знані не тільки в Н. Бателфорд, але також і в провінції Саскатчеван та, мабуть, і всюди в Канаді, через здобуття перших нагород з мистецького вишивання, що було у контестах на провінційному з'їзді.

Півтора року тому вони почали вишивати все, що потрібно у прикрасах православного храму Різдва Св. Івана Хрестителя в Норт Бателфорд, Саск. Отже їхня праця увінчалася успіхом у Страстну П'ятницю цього року, тоді як місцевий парох о. М. Стеценко, після виносу Плащаниці, довершив освячення вишиваних обрусів на: Св. Престіл. Жертівник, Тетрапод, підставку для читання Св. Євангелії, під образ над сповідальницею, та на саму сповідальницю. Всього разом було шість обрусів, вишитих хрестиком, чорними і темно-червоними нитками на лляному білому полотні.

Знавці цього народного мистецтва і праці оцінюють їхні пляни та виконання цих плянів на полотні, приблизно між дві тисячі п'ятсот і три тисячі долярів.

П-во Білики подарували їхню працю, яка тягнулася півтора року, безплатно. Просто, вони подумали, щоб залишилася пам'ятка з тисячолітнього хрещення українців (а не України) не тільки в Україні, але і в Норт Бателфордському

П-во Василь і Кароліна Білики з вишитим обрусом.

храмі про них, а також і про тих піонерів, що вже відійшли з цього світу" і заповідали молитися за них." Та взагалі якби перечислив всі ті години безплатної праці, яку вони поклали для місцевої громади, то мабуть був би взірець для кожного члена УПЦК, без різниці до якої громади він належав би. Обоє співають в церковному хорі, мабуть від того часу як цей хор зорганізувався. Так само обоє були на різних становищах чи то в громадській управі, чи в управі Союзу Українок Канади. Також їхні ім'я і призвіща можна бачити на сторінках української преси там, де просилося допомоги в якійсь справі: будівничій чи сиспільно-харитативній.

Обоє вони тихої лагідної вдачі і для них: "еврі нюс із ґуд нюз." От тому парох громади, управа громади Св. Івана спільно з усіма членами, а також і управа жіночого тва з усіма членкинями цією дорогою складають щиросердечне спасибі п-ву Василеві і Каролі Білик, та просять милосердного Бога Отця і Сина та Св. Духа, щоб вони зберегли їх іще на: "Многі Літа" для добра громади Св. Івана і для Божої слави.

С.М.С.

Відділ ім. Ольги Басараб
Ґлеслин, Саск.

Річні збори відділу відбулися 18 березня 1987 р. у церковній залі. Присутніх було 7 членок, збори відкрила голова Марія Гарасим і провела спільну молитву. Вшановано хвилиною мовчанкою покійних членок. Предсідницею зборів була Марія Гарасим, а секретаркою Катерина Данилів. Секретарка прочитала звіт з останніх річних зборів. Голова Марія Гарасим склала щиру подяку членкам за співпрацю і тим, які заступали голову в її відсутности.

Впродовж року відбулось 3 місячних зборів. На зборах читаємо обіжники, дискутуємо над справами в них, а також читаємо кореспонденцію від Централі. Передплачуємо журнал "Промінь".

Шпитальний комітет відвідує старших по домах, як також посилаємо квіти та картки побажань хворим.

У нашому відділі мало членок і більшість з них у старшому віці, тому труднощі виконувати обов'язки. По нашій змозі жертвуємо на потреби оселі "Зелений Гай", продаємо білети до музею. Відділ передплачує "Промінь". Допомагаємо розвозити поживу старшим громадянам, маємо продаж голубців і пирогів, займаємось похоронними перекусками, приготовляємо обід на храм нашої церкви Петра й Павла. Сестриці доглядають за чистотою в церкві та виконують іншу працю.

Заряд відділу на 1987 р.; голова — Марія Гарасим, заст. голови — Ева Дмитришин, секретарка — Катерина Данилів, касирка — Анна Буй. Контрольна комісія: Марія Гарасим, Ева Дмитришин і Рузя Бойко. Шпитальний комітет: Ева Дмитришин. Сестриці: Фрося Левчук, Рузя Савчин, Марія Гарасим, Ева Дмитришин. Фінансовий звіт: перенесено з 1985 — $5,733.12, приходи в 1986 — 1,142.11, розходи — 457.86, осталось в касі — $6,417.37.

Катерина Данилів,
секретарка

ЧЛЕНСЬКИЙ ЧАЙ
Саскатун, Саск.

Кожного року в місяці березні відділ ім. Ганки Романчич при громаді Всіх Святих у Саскатуні вшановує своїх членок, що належать до організації за 25 років і більше, і при цій нагоді представляє нових, що тільки вписалися. Цього року імпреза "Членський чай" відбулася в неділю — 22-го берзня 1987 р. в годині 2:00 по-полудні.

Управа відділу завжди прикрашує залю відповідно до оказії. Цього року стіну удекорували великим виробленим смолоскипом. На столах центральною декорацією були малі прапорчики смоскипу, що стояли і були обведенні миртом ці прапорчики приготовила Марія Гумен. На головному столі стояли прекрасні весняні-шовкові квіти.

При вході до авдиторії, п. Шевчук, та Лорна Семко від членського комітету доглядали реєстрацію гостей. Перша заступниця голови Оксана Ковальська керувала програмою. Після відкриття імпрези молитвою, що її провів настоятель о. Василь Макаренко, союзанки всі заспівали "Вічная Пам'ять" за спочилих членок. Голова, Леся Фотій привітала учасників, сердечно подякувала членок за їхню постійну працю приналежність до Союзу.

Представленням нових членок займалися Лорна Семко, референтка членства. До відділу вписалися: п. Барабаш, п. С. Козловська, п. А. Федорик. Лорна Семко кожну окремо представила, а голова Леся Фотій кожній вручила ложечку з смолоскипом і статутом.

На цій імпрезі вшановано квітами та грамотою Союзу п. Масиник за її поверх п'ятдесят-річну працю.

Катруся Давидюк, представила головну доповідачку д-р Галину Гнатишин, її доповідь була на тему "International Convention of the World Council of Women which was held in Africa". Д-р Гнатишин підкреслила важливість нашим жінкам брати участь у міжнародніх жіночих організаціях.

По-доповіді були концертові точки. Таня Мисак грала на фортоп'яно, а Ґення та Андрий Гавришин відспівали дві пісні.

Савеля Бойчук, референтка "Променя" проголосила, що прихід

Леся Фотій, голова відділу ім. Г. Романчич вручує корсаж пані Масиник за її поверх 50-літню працю

$190.00 з імпрези призначено на пресовий фонд цього журналу, при тому Савеля дала пресутнім знати що всі 83 наших членок передплачують "Промінь".

Кінцеве слово сказала п. Талпаш, вона перше подякувала д-р Гнатишин за її час та за її змістовну доповідь. У цей час Оксана Ковальська попросила всіх гостей затриматися на чайну гостину, яку членки відділу приготовали спекли чудові торти.

На нашу імпрезу загостили гості з дальших околиць, та крайова голова Союзу Українок Канади п. Анна Холод. Приємно пройшов час в дружній розмові з гостями. Програма закінчилася молитвою, яку провів о. В. Макаренко.

Добр. Лариса

Відділ ім Олени Пчілки, потрійна імпреза
Норт Бетелфорд, Саск.

Неділя 15-го березня надовго залишиться у па м'яті членок місцевого відділу Союзу Українок Канади. Зараз після обіду, до церковної залі зійшлися членки святочно зодягнені у вишивках, бо того дня мали брати спільну знимку до ювілейної книжки.

Гарно і відповідно прибрана сцена надавала ще більше святочного настрою. Програму свята відкрила голова, Оля Бицкал, вітаючи членок і присутніх гостей. У своїм слові згадала, що крім відзначення членок, згадаємо нашу письменницю Лесю Українку, і нашого славного поета Тараса Шевченка.

Дальший хід програми передала в руки освітньої референки, П. Савелі Лазарович, яка пояснила, що в лютому не було нагоди відбути свято Лесі Українки, то хоч скромно сьогодні згадаємо, її в нашій програмі.

Програму розпочато жіночим хором, який відспівав молитву "Як славний наш Господь". Про Лесю Українку перечитала короткий життєпис Савеля Харко і Таня Стеценко.

Приступлено до вшанування членок з нагоди їх приналежности до Союзу за 25 і 50 років.

Під оплески присутніх покликано перед сцену членок до відзначення і всі присутні встали вислу

хати музичну тасьму — гимн Союзу Українок "За нами, сестри".

Відзначення виконували слідуючі: Марія Саранчук — друга освітна референтка читала життєпис членок. Голова Оля Бицкал причіпила корсаж, а окружна представниця, Катерина Маліцька вручу вала грамоти від Союзу. слідуючі членки були відзна чені: Марія Бендас за 50 літ приналежности до Союзу, А. Марія Чижовська, Катерина Бодак, Павліна Лютик і Марія Пресецька за 25 літ.

Побажанням "На многі літа" закінчено відзна чення. Тому, що пані Бендас не була присутна, її грамоту після свята доставлено до її дому.

Тому, що це був місяць березень, то і Шевченка спомянули „не злим тихим словом": Хор членок відспівав "заповіту" Оля Бицкал перечитала про Шевченка українською мовою, а її дочка Даниїла англійською.

Того дня відбулося ще оде відзначення, яке заслуговує на признання — а це несподіванка для Панства Василя і Каролі Біликів які обоє прекрасно вишивають і вишили до нашої церкви усі накриття — на великий престіл, тетрапод і все інше і це все вони зробили безплатно. Щоб хоч частинно відячитись їм за їх щедрий труд, то Марія Сохацька у своїому слові представила їх заслуги і зложила їм подяку за їх працю, яка забрала їх около два роки і попросила їх наперед прийняти подяку. Вшановано їх корсажами, вручено дарунки на пам'ятку і відспівано їм "На многі літа".

Панство Білики глибоко зворушені, цею несподі ванкою з сльозами дякували за таке миле вшану вання. Кінцеве слово виголосила К. Маліцька. Зло жила ґратуляцію відзначеним членкам, представила їм, що означають ті символи на грамоті і заохочу вала всіх членок до дальшої праці при Союзі Укра їнок.

Також згадала про належну заслугу п-ва Біликів і як членка управи православної церковної громади подякувала їм за їх відданy працю для місцевої церкви.

Щира подяка належить управі і рференткам за програму свята і за прибрання сцени.

Піснею "До праці" і "Ще не вмерла Україна" програму закінчено.

Слідувало чайне прийнятя з перекускою. З нагоди цього дня, відділ Олени Пчілки переслав на Промінь 100 долярів.

Катерина Маліцька,
референтка Променя

Відділ ім. Ганки Романчич
Саскатун, Саск.

Річні збори відділу відбулися 26-го січня, 1987 р. в церковній авдиторії при громаді Всіх Святих. Голова Каруся Щербій привітала членок і гостей. Члени з добродійкою Макаренко провели молитву. Предсідницею зборів вибрано Лесю Фотій, а секретаркою добр. Ларису Макаренко.

У своїм звіті голова, Каруся Щербій склала сердечну подяку всім членам за їхню віддану працю. Новій управі побажала найкращих успіхів. Сліду вали звіти управи, референток і комітетів, які представили вложену працю відділу протягом року. Відбулося 10 місячних зборів і 10 екзекутивних засідань. Ми відсвяткували академію в пошану поетеси Лесі Українки. Програму вложила голова освітно-культурного комітету Петруся Баран в програмі брали участь наші члени відділу.

Відбулися успішні імпрези: Ве-

Члени відділу ім. Ганки Романчич при громаді Всіх Святих у Саскатуні

чір визнання сеньо рів — зібралися наші члени та діти рідної школи з програмою та перекускою, відвідали й подякувалиїм за їхню працю та поміч в громаді. Членський чай збірку при дверях висилаємо на наш журнал "Промінь", цього року вислали 195.00 долярів. Великодний чай та продаж пасок і бабок. Спільне свячене — Великодне. Продаж печива на наш "ґараж сейл". Приготовляємо поверх 4,500 дозинів вареників й 190 великих (rowsters) голубців для (Exhibition Week) та на (Фалкфест). Осінню-курячу вечерю, запрошуємо гостей поза громадою. Різдвяний Чай і продаж калачів і печиво. Йорданську Свяу Вечерію. Свято Книжки, в якому брали участь студенти з рідної школи та молодечого відділу СУМК членки приготовили смачний обід. Обід на Храмове Свято. Програма на День Батька. Свято Миколая — програму приготовали діти з рідної школи. Пот Лак перед програмою Тараса Шевченка. Вечерю приготовили для нашого збіркового бенкету.

Відділ бере активну участь в церковних справах — 2 членки є в заряді. У виховних ділянках наші членки вчителюють в рідній й недільній школах під проводом директорів— Е. Вожегівської та о. Василя Макаренка й Мартина Зипа. Молодшим відділом СУМК-у опікуються Целіна Качковська, добр. Лариса, та М. Маковська. Старшам відділам Сумку опікуються Леся Фотій, добр. Лариса й о. Василь Макаренко. Делеґатки брали участь у Провінційному З'їзді СУС в Реджайні.

Пожертвували за рік на церкву $14,000.00, "Промінь" 200.00, Хор Ластівка 500.00, Музею поверх 1,000.00, Зеленому Гаю 500.00, Молодшому Сумку 150.00, Інституту П. Могили 200.00, Фонд Володи мира 500.00.

Склад управи на 1987 р.
Уступивша голова — Каруся Щербій: голова — Леся Фотій, 1-ша заст. голови — Оксана Ковальска, 2-га заст. голови — Павліна Никіфорук, Рекордова секретарка — Добр. Лариса Макаренко, кореспонденційна секретарка — Савеля Бойчук, реф. Променя — Савеля Бойчук, касієрка — Оксана Тимаруська.

Контрольна комісія — Марія Кінащук, Е. Воджегівська, К. Дрозда. Соціяльна Референтка — Марія Гумен і Е. Воджегівська. Членство — Лорна Семко. Рідної Школи — Е. Воджегівська. Неділної Школи — о. Макаренко, Мартин Зип. Молодшого відділу Сумку — Ц. Качков ська, Добр. Макаренко, М. Маковська. Старшого відділу Сумку — добр. Лариса Макаренко, Леся Фотій, О. Макаренко. Архіви — Ірена Юрощак. Освітно-культурна референтка — П. Баран. Укр. справа — п. Ю. Талпаш. Музейної фундації — Ф. Луцюк. Домашного Господарство — Ґлорія Зип. Group Convenors — #1 група — Ц. Качковська. О. Ковальска. #2 група — А. Василик, К. Давидюк, #3 група — Б. Парчевська, К. Щербій.

Леся Фотій, голова
Добр. Лариса Макаренко, секретарка.

Діти Української школи з Св. Миколаєм.

Весняний випродаж печива; зліва направо — Г. Колібаб, Л. Козакевич, А. Василик.

В пам'ять Марії Ольги Фізет з дому Шевчук

В суботу 15-го серпня 1987 року відійшла у вічність, у Queen Elisabeth госпіталі, у м. Монтреалі, наша дорога приятелька Оля Фізет. Народилася Оля в Тофілд, Альберта. Батьки приїхали до Канади в 1928-му році з Корець — Волинь.

До Монтреалу Оля приїхала в 1960-му році на посаду секретарки, де незадовго стала персональною секретаркою президента Селані з Ко. оф Канада. Після одруження з Едвардом Фізет перестала працювати — "змінила посаду" — як каже її чоловік Едвард (була дуже працьовита).

Оля була людиною надзвичайної доброї вдачі, мала прикмету сіяти добро і радість серед своїх численних друзів. В людині бачила добрі сторони і уміла влучно підкреслити. Оля була глибоковіруючою, належала до Собору Св. Софії, де жертвенно допомагала Союзу Українок Канади. При кожній нагоді підкреслювала своє українське походження. Була прихильницею мистецтва, особливо Василя Курили ка.

Оля зі своїм чоловіком Едвардом багато спричинилася в появі Ретроспективної виставки Василя Курилика — "Канада очима Курилика".

Виставка уможливлена була субвенціями фірми "The Mutual Life Assurance Company of Canada" де її чоловік Едвард був одним з директорів цієї компанії. Домоглися, щоб брошура до цієї виставки вийшла трьома мовами включно українською.

Оля мала велику родину на Україні, якою дуже гордилася. Уже знаючи про свою неминучу смерть — Оля відвідала рідних на Україні в червні місяці 1987 року. Це була її остання зустріч з Україною — батьківщиною своїх батьків, яку вона так любила. Складаємо глибокі співчуття чоловікові, батькові, Братові з родиною та численній родині в Україні.

Вічна пам'ять добрій Людині Олі Фізет — Шевчук.

На пресовий фонд журналу "Промінь" складаю 50.00 долярів.

В глибокому смутку
приятелька Раїса

Бл. пам. Стефанія Хохоляк

У четвер в ночі 13 серпня 1987 року у лікарні Канора Юніон Госпітал, упокоїлася Стефанія Хохоляк, проживши 83 роки.

Стефанія Хохоляк народилася 10 січня 1904 року в околиці Мазепа, Саск., дочка Якима і Калини (Яцишин) Борейко. Батьки прибули до Канади у 1897 році з села Ґуштин, повіт Борщів, Україна, і осілися 6 миль на південь від Мікадо, Саск.

Ходила до Мадера школи і побирала українські кляси і раділа, що її батько Яким учив читати і писати.

4-го листопада 1934 року одружилася з Петром Хохоляком. Замешкали на фармі коло Донвел, Саск. Молода пара брала активну участь у церковній і народній праці. Стефанія співала у церковнім хорі і на концертах та грала багато представлень у новім Народнім Домі у Донвел, Саск.

У 1948 році вони переїхали до Канори, Саск., провадили крамницю з одежею через 4 роки. У 1956 році перебралися до Флин Флон, Ман., де жили 10 років.

На відпочинок вертаються до Канори у 1966 р. і знову беруть активну участь у громадськім життю. Стефанія подбала зорганізувати Союз Українок Канади — відділ ім. Ольги Кобилянської у Донвел, Саск. і була першою головою, була в екзекутиві аж до 1947 року. У 1948 р. стала членкою відділу ім. Марії Маркович у Канорі і була два роки скарбничкою, 6 років членкою Комітету Мистецтва, а 2 роки комітету відвідування хворих та членкою Музею і Музейної Фундації.

В 1968 році була відзначена 25-літньою грамотою Союзу Українок Канади, а пізніше отримала відзначення 35 літ приналежності до Союзу і була разом 44 роки в Союзі.

Була також відзначена на день Матері квітами.

Любила читати "Промінь", "Український Голос" і "Вісник", У 1986 році п-во Хохоляки відсвяткували 64 років подружнього життя у "Ґейтвей Лодж".

Виховала п'ятеро дітей: Івана в Канорі, Саск., Ерні у Флин Флон, Ман., Нестора з дружиною Мейбл в Калґарі, Альта, Левенія з чоловіком Зеноном Ременда у Ванкувері, Вайлет Калегер у Сидней, Австралія. Крім того залишила 12 онуків і 3 правнуків. Всі діти, а тепер і внуки здобули високу освіту.

Стефанія настілки любила свою мову, і свою церкву, що передала ту любов своїм дітям.

Вічна їй пам'ять!

Т. Ременда

Квіти незабутнім

Складаємо нев'янучий вінок у пам'ять нашої дорогої мами Марії Цвіклевич, яка відійшла від нас у вічність 13 листопада 1936 року в Едмонтоні, в її пам'ять засилаємо $50.00 на журнал "Промінь".

Покійній вічна пам'ять.

Петруся і Микола Мельники
Фулертон, Каліфорнія.

В першу річницю упокоєння
Бл. п. Ліди Халупи

Дня 4-го листопада 1986 року упокоїлась в Келовна, Б.К. на 45-тому році свого життя бл. п. Ліда Халупа.

Народилась Ліда в околиці Горін в Альберті 13 серпня 1941 року. Здобула освіту, закінчивши 12 клясу школи в Сіба Біч, Альберта. Вийшла Ліда заміж за Івана Халупу і в 1961 році подружжя заложили власне підприємство — готель Піс Ривер в Альберті. З часом родина перенеслась до Келовна і тут проживала цілий час. Бог обдарував подружжя двома сина — Лері і Елен. В подружжі Ліда прожила 25 років. Захворіла і по короткій недузі померла у лікарні в Келовна.

Залишила покійна у великому смутку мужа Івана, два сини — Лері й Елена — маму Олександру і тата Арсена Котиків в Горін, Альберта, дві сестри — Павліна з мужем Петром Лемішка в Ледук Альберта і Валю з чоловіком Лойзк у Бівер Лодж Аль-та та одного брата Емілія з дружиною Марією Котик в Едмонтоні і багато ближчої та дальшої родини і приятелів.

Відбувся великий похорон, похоронні відправи служив прот. Петро Блажук у місцевій Церкві. Тіло покійної спочило на православному цвинтарі в Келовня.

Спи дорога спокійним довгим сном. Вічна Тобі пам'ять!

Надія Чабанюк

У світлу і незабутню пам'ять дорогих батьків — прот. Теодора Кисілюка — у вісімнадцяту річницю упокоєння — упокоївся 18-го січня 1969 р. і добр. Марії Кисілюк — у п'яту річницю упокоєння — упокоїлась 16 червня 1982 р., складаємо в їхню пам'ять нев'янучий вінок, засилаючи 125.00 дол. на журнал "Промінь".

Добр. Лідія о. мит. М. Боднарчук,
Галя і д-р Роман Слюзар, Анатолій
і Норма Кисілюк, внуки і правнуки
Міссіса'а, Онт.

Кладу китицю нев'янучих квітів на свіжу могилу бл. п. Ольги Арсенич, дружини пок. судді Я. В. Арсенича, яка упокоїлась 1 вересня 1987 р. у Вікторії, Б.К., в її незабутню пам'ять складаю дар — $50.00 на журнал Промінь. Родині висловлюю найщиріші співчуття по втраті мами і бабуні.

Вічна їй пам'ять.

Саверіна Закус
Вінніпеґ

На свіжу могилу моєї дорогої вуйни, бл.п. Стефанії Хохол яка упокоїлась 13 серпня 1987 р., також у пам'ять мого вуйка Петра Хохоляка, який упокоївся 27-го грудня 1986 р., замість квітів засилаю у їхню пам'ять 25.00 дол. на журнал "Промінь".

Ангелина Павлик
Вінніпеґ

На свіжу могилу нашої дорогої довголітньої приятельки, бл.п. Ольги Арсенич, дружини пок. судді Я. В. Арсенича, яка упокоїлась у Вікторія, Б.К. 1 вересня 1987 р. у її незабутню пам'ять складаємо на нев'янучий вінок 25.00 дол на журнал "Промінь".

Андрій і Ангелина Павлики
Вінніпеґ, Ман.

У дев'яту річницю упокоєння дорогого мужа, бл.п. Василя Матіовського — упокоївся 21 листопада 1977 р., складаю вінок з нев'янучих квітів на його могилу її засилаю в його світлу незабутню пам'ять 20.00 дол. на "Промінь".

Вічна йому пам'ять.

Дружина Анна Матіовська з дітьми
й їхніми родинами.
Овкбурн, Ман.

Довкола дому

МАКАРОНИ, ЗАПЕЧЕНІ З СИРОМ

На зміну можна зготовити страви з локшини або макаронів з додатком яєць і сира. Така страва заступає м'ясо. Ось припис, що становить повний обід.

1 горнятко пареного молока, 1 горнятко м'яких кришок хліба, 1 яйце, розбити, 2 горнятка зварених макаронів, 1 горнятко тертого жовтого сира (чеддар), соли і перцю до смаку, 1 ложка посіченої зеленої петрушки, 2 ложки розтопленого товщу, 1 ложка посіченої цибулі.

Залляти гарячим молоком хліб. Додати яйце і решту складників та докладно вимішати. Виложити макарони у вимащену трубкову форму (рінґ молд) і вставити її у більшу посудину з водою. Пекти в середньо гарячій печі (350 ст.) приблизно 45 хвилин. Подаючи на стіл, перевернути форму на велику тарілку, уважаючи, щоб запіканка макаронів рівномірно звільнилася з форми. В середину вложити варену городину (моркву, горох і п.), полляту молочною або іншою підливою. Ось і повний обід.

———————

ГАРБУЗОВИЙ ПАЙ З ГОРІХАМИ

Приготовити крихке листкуюче паєве тісто і виложити ним паєву форму. Проколоти тісто в кількох місцях. Змішати разом:

1/3 горнятка мелених горіхів (пікан),
1/3 горнятка жовтого цукру,
2 ложки масла.

Втиснути цю мішанину в паєве тісто. Дати до гарячої печі (450йф.) на 10 хвилин. Тісто має бути недопечене.

Приготовити гарбузову начинку:

2 яйці,
1 горнятко гарбуза (вареного або консервованого),
2/3 горнятка жовтого цукру.
1 ложка муки,
¼ ложечки гвоздиків (кловс),
½ ложечки кожного — соли, цинамону й імбиру (джинджер),
1 горнятко рідкої сметани.

Вбити яйця, додати гарбуз, цукор, муку, заправу, домішати молоко і все разом вбити на гладку масу. Влити масу на підпечене паєве тісто. Пекти в температурі 325йФ. 40 до 45 мінут.

Горіховий підклад під начинкою збереже сухість і крихкість паєвого споду. Без того начинка просякне в тісто.

GINGERBREAD MEN

Yield — about 1½ dozen cookies

2 cups once-sifted all-purpose flour or 2½ cups once-sifted pastry flour
1 teaspoon baking powder
¼teaspoon baking soda
¾ teaspoon salt
2¼ teaspoons ground ginger
1 teaspoon ground cinnamon
1/3cup shortening
¼ cup granulated sugar
½ cup lightly-packed brown sugar
1 egg
¼ cup molasses
¼teaspoon vanilla
Currants or raisins
Candied, or well-drained maraschino cherries.

Sift together 3 times, the all purpose or pastry flour, baking powder, baking soda, salt, ginger and cinnamon. Cream shortening; gradually blend in granulated and brown sugars. Mix in egg, molasses and vanilla; beat well. Add sifted dry ingredients, part at a time, mixing in well after each addition. Form dough into a ball and wrap in waxed paper or other kitchen wrap. Chill overnight.

Next day, grease cookie sheets. Preheat oven to 350 deg. F. (moderate). RCII out dough, part at a time, to a scant ¼-inch thickness; cut with floured gingerbread-man cutter. Arrange the cookies on prepared cookie sheets.

Make a face on each man, using currants or raisins for eyes and cut up cherries for nose and mouth. Bake the gingerbread men in preheated oven 8 to 10 minutes. Cool on cake racks. Buttons, collars and cuffs of thick confectioners' icing may be piped on the men for a finishing touch.

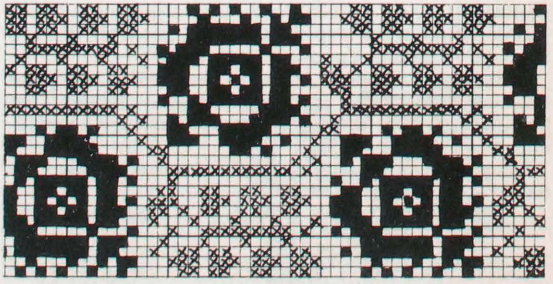

■ — чорна — DMC - нитки
× — помаранчева — 947

ПРЕСОВИЙ ФОНД "ПРОМЕННЯ"

Відділ ім. О. Басараб, Келґари, Алта, з нагоди 60-ліття Союзу Українок Канади на "Промінь", прислала референтка Є. Коваль ..... 1000.00.

Товариство "Золотий вік" з дому "Дніпро" в Едмонтоні з нагоди вшанування Гафії Янішевської, прислала добр. Ольга Бойчук, дар учасників гостини 80.00

Відділ ім. О. Пчілка в Норт Бетлфорд, Саск з нагоди 60-ліття Союзу Українок Канади, прислала Катерина Малицька 80.00

Р. Темертей, Монтреал, у пошану пам'яті Ольги Фезет 55.00

Емілія і Данило Слюсар, Лондон, Онт. з нагоди привітання для них прислала референтка Вікторія Калюжна 50.00

Відділ Кн. Ольги, Лондон, Онт., з нагоди 35-ліття 50.00

Відділ ім. Лесі Українки з нагоди Свята Книжки, прислала М. Погорецька 50.00

Відділ ім. Кн. Ольги, Лондон, Онт. з нагоди вшанування Ніни Кузьменко, прислала Вікторія Калюжна 38.00

Тарас Григор, Торонто, ... 30.00

Відділ ім. Лесі Українки Кемлупс, Б.К. 25.00

Іван Хохоляк у пам'ять дружини С. Хохоляк, Канора, Саск. 25.00

Анастасія Грицак у день народження мами, Овкбирн, Ман. 25.00

А. Володченко, Лондон, Онт., з нагоди вшанування пані Панасейко 25.00

Відділ ім. Л. Українки, Овкбирн, Ман. з нагоди 60.-ліття Союзу, прислалал А. Грицак. 25.00

Софія Гриник, Едмонтон 25.00

Надя Чабанюк — Келовна, Б.К. св. пам'ять Ліди Халупа 25.00

Марія Пізан, Овквил. Онт. 20.00

Відділ ім. Лесі Українки, Ванкувер 20.00

Пров. Екзекутива Союзу Українок у Б.К., Ванкувер 20.00

Відділ ім. Ганки Романчич, Саскатун 20.00

Дора Михальчук, Едмонтон 10.00

Марія Гарбус, Саскатун 10.00

Г. Загоруйко, Ванкувер, Б.К. 10.00

М. Костецька, Брендон, Ман. 10.00

А. Ревко, Монтреал, ... 10.00

С. Редкевич, Монтреал 5.00

Нелі Равлюк, Йорктон, Саск. 5.00

Стефанія Григоряк Давнсвю 5.00

Єлисавета Какорудз, Канора, Саск. 5.00

Катерина Ксьонжина, Белвил, Онт. 5.00

Люба Куц, Едмонтон, ... 5.00

А. Курчаба, Вінніпеґ, ... 5.00

М. Гала, Кенора, Онт. 5.00

Марґарета Пилипчук, Оттава 5.00

ПРИДБАЛИ НОВІ ПЕРЕДПЛЯТИ:

Т. Сидоренко, референтка Відд. Д. України в Монтреалі 1

Надія Чабанюк в Келова, Б.К. 1

Тарас Григор, Торонто 1

ПРОХАННЯ ДО ВІДДІЛІВ СОЮЗУ В СПРАВІ РІЗДВЯНИХ ПРИВІТАНЬ

Редакція і Централя Союзу Українок звертається з проханням до хвальних зарядів і членства відділів у справі святочних привітань до журналу "Промінь".

Не всі відділи мають референток, які так само потребують рішення заряду. Різдвяні привіти помагають журналові морально і фінансово та виявляють силу організації. Кожний відділ обов'язково повинен мати святочний привіт в своїому журналі.

Це треба робити завчасу, бо треба мати розподіл святочного матеріялу на Різдво. Хочемо, щоб число вийшло завчасу. Тому просимо хвильку уваги журналові.

Ціни на привіти так $35.00 за ¼, $60.00 за ½ і $100.00 за цілу сторінку. Привітайте своїх рідних, друзів у світі та в Україні. Взірці привітань знайдете в різдвяних числах.

З нагоди Різдва Христового передплатіть журнал своїм близьким друзям. Це буде найбільш цінним подарунком, який буде прибувати до них 11 разів у рік. Подаруйте передплату на журнал з нагоди ювілею подружжя, на весільний дарунок молодятам та інше.

Поправка до бл. п. Марта Ситко

До стор. 29 з травня ц.р.

8 жовтня 1920 року Марта вийшла заміж за Стефана Ситка з Калмар, Алберта

У Йорктоні, Саск. у 1921 р. коло Фостон, Саск., на своїх фармах працювали коло Гендон, Саск. У 1960 р. на відпочинок замешкали у Вадіна. Муж Стефан упокоївся у 1977. Покійна залишила 8 внуків і 12 правнуків.

За неточність друку редакція перепрошує.

НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ШКОЛИ
Український виховальний співанник для дітей
СВІТАНОК
Видання Української Двомовної Асоціяції в Едмонтоні.
З нотами і рисунками.
Видано на гарному папері,
в тверд. обкладинці, стор. 115.
Ціна: $7.50
Замовляйте в Союзі Українок Канади на адресу:
UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION
#612 24th St. East
Saskatoon, Sask. S7K 0L1

P 21 JAN 88
LIBRARY OF ST JOHNS
UKR ORTH WOMENS ASS'N
10611-110 AVE
EDMONTON ALTA T5H 1H7

Видання, що їх можна набути в Централі Союзу Українок

РЕЛІГІЙНІ

БЛИСКУЧА ЗОРЯ, КНЯЖНА АННА ВСЕВОЛОДІВНА, Митр. Іларіон	$ .25
ПРОГРАМА, УСТРІЙ І ЗАВДАННЯ	2.00
СВЯТА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ, Прот. д-р І. Стус (Feast) DAYS OF THE ORTHODOX CHURCH (Bilingual)	7.00

ІСТОРИЧНІ

НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 3 томи: 1-ий том ВИДАТНІ ПОСТАТІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ С. Стечишин, 2ий том УКРАЇНСЬКІ КОМПОЗИТОРИ С. Яременко УКРАЇНСЬКА ДРАМА Й ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО НА ІСТОРИЧНОМУ ШЛЯХУ, В. Ревуцький 3-ий том УКРАЇНСЬКЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, І. Кейван (ESSAYS FROM THE HISTORY OF UKRAINIAN CULTURE) Bilingual	20.00
50-РІЧЧЯ ЗДОБУТТЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ, д-р Г. Янішевська	.75
UKRAINIAN HOLOCAUST OF 1933, Wasyl Hryshko (English only)	6.00
UKRAINIAN CANADIAN — SUK (English only)	12.00

ЛІТЕРАТУРА

АПОСТОЛ ЧЕРНІ, О. Кобилянська	20.00
ПІСНІ МОГО СЕРЦЯ, Дарія Могилянка	5.00
ДУМКИ ЛЕТЯТЬ НА УКРАЇНУ, Д. Могилянка	5.00
ЗА НАМИ СЕСТРИ, Анна Звоздецька	2.50
CANADIAN TAPESTRY, Daria Yanda (English only)	6.50
LESYA UKRAINKA — LIFE AND WORK, KUK (English only)	7.50

ПРОГРАМИ

ПРОГРАМА НА СВЯТО Л. УКРАЇНКИ І О. КОБИЛЯНСЬКОЇ, С.У.К.	2.00
ПРОГРАМА НА СВЯТО Т. ШЕВЧЕНКА	2.00
НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ, ПІСНІ З НОТАМИ НА СЛОВА Л. УКРАЇНКИ, С.У.К.	10.00
ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л. УКРАЇНКИ	2.00
SUS IT'S MEANING AND SIGNIFICANCE (English)	1.00

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

П'ЄСИ ДЛЯ МОЛОДІ, С.У.К	3.00
ПРОГРАМА ДЛЯ САДОЧКІВ, С. Магус	5.00
ПРОГРАМА ДЛЯ МОЛОДШИХ ВІДДІЛІВ СУМК, Союз Українок Канади	5.00
ПРОГРАМА НА СВЯТО СВ. МИКОЛАЯ, С.У.К.	3.00
ПІДРУЧНИК ДЛЯ НАДЗІРНОЇ РАДИ МОЛОДШИХ ВІДДІЛІВ СУМК, С.У.К.	10.00
ЧАРІВНИЙ ДІЯМАНТ, М. Погідний-Угорчак	2.00
П'ЄСИ ДЛЯ МОЛОДІ "ЮНИЙ СКОМОРОХ"	5.00
Я ВЕРНУСЯ, О. Крамар	.50
ХОДИТЬ СОН КОЛО ВІКОН, Рада Української Школи	2.00
ДИВИСЬ, СЛУХАЙ, ГОВОРИ, С. Василишин Кн. 1, Кн. 2, Кн. 3 (Each)	3.00
ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК, Прот. С. П. Симчич	3.50
РЕЛІЙНІ ПІСНІ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ П. Пауш	3.00
ДУХОВНІ ПІСНІ, С.У.К.	8.00
ЗБІРНИК ДЛЯ ДІТЕЙ, Анна Данилович	8.00
ОЙ ЩО ТО ЗА ШУМ, Л. Гулуцан	9.00
СНІГОВА ПІСНЯ, Л. Гулуцан	9.00
EASTER, F. Pelech	1.00

PROMOTIONAL SUPPLIES

ПОРТРЕТИ Л. УКРАЇНКИ, О. КОБИЛЯНСЬКОЇ, Н. КОБРИНСЬКОЇ, Т. ШЕВЧЕНКА, й І. ФРАНКА	(Ea.)	5.00
СУК ПРАПОРИ (FLAG)		25.00
СТРІЧКИ З ІМ'ЯМ ВІДДІЛУ RIBBONS WITH UWAC BRANCH NAME		25.00
SMOLOSKYP'S		17.00
SPOON'S WITH SMOLOSKYP		7.00
HASTI NOTES AND ENVELOPES WITH SMOLOSKYP INSIGNIA	(Doz.)	5.00

Please add 15% for Provincial Sales Tax and Postage and Handling Charges.

UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA
612 — 24th Street East
SASKATOON, SASKATCHEWAN
S7K 0L1